

1900.

1940.

MAS

MO

LIST ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanaestkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice Din 1.—, za vse ostale Din 16.—.

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, telefon 25-21 in 25-22.

LETNIK V. FEBRUAR 1940 ŠTEV. 2

Elbin Bojc: **Nič več po poti navzdol!**

Med kvarnimi vplivi, ki naš narod hudo pesté, je brez dvoma na prvem mestu nezumno uživanje vina in žganja, alkoholizem. Nekateri sicer oporekajo temu pogostnemu naglašanju in očitaniu, da smo Slovenci v posebni meri podvrženi vplivu alkohola, češ, saj pijo tudi drugi narodi veliko in tudi naši južni bratje pri tem niso izjema. Pri nas da smo še nedolžni, ker pijemo bolj vino, dočim pijo drugi toliko več žganja.

To opravičevanje bi še morda kaj držalo, vsaj na videz, če bi se mi Slovenci tudi sicer v kulturnem oziru pustili enačiti s tistimi narodi, s katerimi bi nas nekateri radi primerjali glede na alkoholizem. Pa je že tako, da smo in hočemo biti ter tudi v bodoče ostati kar moč kulturni!

Druga stvar, ki jo moramo naglasiti pri primerjanju z drugimi narodi, je dejstvo, da naše slovensko pijančevanje, ki bržčas ni brez razloga razvpito ne le po naši širši domovini, temveč tudi v zamejstvu, kjerkoli Slovenec dela, zelo ogroža tisto, kar bi morali danes vprav mi na tej točki zemljevida vsaj tako kot svojo kulturo negovati, namreč narodno zavest. Na to moramo misliti posebno še letos, ko so nam v tem času vojne v Evropi »spet trte obrodile« in nam je tudi sadja Bog dal v obilni meri.

In še na tretje ne smemo pozabiti pri tem razmišljanju, da smo številčno majhen narod, ki mu borba za obstanek ukazuje skrb za naše dovolj odporno narodno potomstvo.

Naša prevelika vdanost alkoholu je bržčas nekako prirojena naši naravi in se naslanja na ves naš prostodušen, k veselosti in brezskrbni razigranosti nagnjen značaj. Zato ima pri nas alkoholizem čisto svojske značajne poteze našega človeka in bi se v tem

nikakor ne mogli primerjati z drugimi narodi, niči n. pr. z našimi najbližjimi brati Hrvati. Naš človek je pri pijači na splošno razigran, lahkozanesen in brezbrizen, saj mu vino, kakor poje pesnik, predvsem »vtopi vse skrbi, v potrthih srcih up budi«...

Prav v tem pa je skrita največja nevarnost za ves uničevalni vpliv alkohola. Ta temni vladar ima namreč to pogubno lastnost, da v svoji, tako ali drugače lepo barvani vinski obliki, prav rad vabi in zapeljuje, nato pa doseže svoje skrite naklepe in načrte, ki se pokažejo v surovosti in podivjanosti, v nesrečah pri prometu in delu, v pretepih in ubojih, v neredkih družinskih tragedijah, po drugi strani pa izpodkopa zdravje, uničuje življenjsko srečo, ruši zakone in dela iz otrok sirote in brezdomce, slabi voljo do vztrajnega, trdega dela, ki ga življenje zahteva, rahlja spomin in ovira misel, ubija smisel za idealne načrte, razvezuje najnižje nagone v človeku, ga otopi in poživini ter napravlja iz njega neznačajneža, slabiča brez telesne in duševne odporne sile. Po tej poti bomo Slovenci kot majhen narod telesno in duševno propadli, slej ko prej bomo zaigrali svojo politično, gospodarsko in kulturno neodvisnost, postali bomo podrejeni drugim, ki bodo gospodarili na naši zemlji, mi pa bomo vedno bolj polnili bolnišnice, jetnišnice, pobiljševalnice, umobolnice in podobne ustanove.

Po zaslugi alkohola se naš človek oprijemlje nekih zavajalnih in malkontentskih, revolucionarnih in tako zvanih proletarskih gesel ter gre vse preveč pot Blaža Cerina, kakor nam ga je v svarilen zgled popisal naš odlični pisatelj Erjavec. Prelahkotno, lahko mišljeno vzame življenje in preveč postavlja vse svoje nade na neko kakršnokoli loterijo, tombolo, slučaj, prekucijo, da bi tako na

MED 85 RAZNIMI VZROKI SMRTI

je na prvem mestu jetika, na drugem mestu pa telesne poškodbe zaradi nezgod. Tu pomaga le pravilno zavarovanje zoper posledice nezgod.

Pomembne obletnice

Skoraj neopazno je 3. decembra 1939 šla mimo nas štirideseta obletnica enega najvažnejših dogodkov v zgodovini Vzajemne zavarovalnice.

Na ta dan v letu 1899. se je zbralo v tivolskem gradu v Ljubljani na vabilo vpokojenega sodnega svetnika Ivana Vencajza nekaj narodnih delavcev, da se posvetujejo o tem, kako bi slovensko zavarovalstvo moglo stopiti na lastne noge. Poročilo o tej znameniti seji je kratko in se glasi:

Zapisnik,

sestavljen dne 3. decembra 1899 v navzočnosti gospodov:

- Jarc Josip iz Medvod, veleposestnik,*
- Polak Karel iz Ljubljane, veletržec in posestnik,*
- Sušnik Ivan iz Ljubljane, kanonik in upravitelj Medijatove hiše,*
- Šiška Ivan iz Ljubljane, knezoškofijski kancelar,*
- Vencajz Ivan iz Ljubljane, deželni sodni svetnik, državni poslanec in posestnik,*

v tivolskem gradu pri Ljubljani.

Navedeni udeleženci sklenejo soglasno, da se ustanovi Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani in da hočejo predložiti dotična pravila v odobrenje ter pripraviti potrebne korektive, da prične zavarovalnica prej ko močje s poslovanjem

Med možmi, ki so bili navzočni ob rojstvu Vzajemne zavarovalnice, živi edinole še prečastiti g. kan. Ivan Sušnik, ki deluje v upravi Vzajemne zavarovalnice od prvega dne ter ji od leta 1913. dalje stoji na čelu kot njen predsednik.

Med štiridesetletnimi pomembnimi jubilejnimi dnevi iz prvega časa Vzajemne zavarovalnice naj omenjamo le še nekatere.

Dne 23. februarja 1900 je bil podpisan dekret, s katerim je bilo izdano dovoljenje za ustanovitev Vzajemne zavarovalnice, o čemer je bil načelnik ustanovnega odbora Ivan Vencajz obveščen z dopisom Deželne vlade v Ljubljani dne 3. marca 1900. Dovoljenje je bilo izdano le v načelu, dočim je bilo treba za odobritev poslovanja izpolniti še mnogo pogojev, v prvi vrsti je bilo treba zbrati ustanovni sklad.

Ze 14. aprila 1900 so bile vse formalnosti urejene ter je takratni deželni predsednik Hein v smislu ministrskega pooblastila izdal Vzajemni zavarovalnici definitivno dovoljenje za poslovanje.

Dne 5. julija 1900 se je vršil ustanovni občni zbor nove zavarovalnice, ki je pričela poslovati s 1. avgustom 1900.

Naše nagradno tekmovanje

V tretje se je v našem jubilejnem nagradnem žrebanju zavrtelo kolo sreče in med rednimi plačniki premij za december 1939 ter reševalci nagradne uganke določilo sledeče:

1. Odlazek Ivan, mizar, Brinje, p. St. Rupert pri Mokronogu.
2. Pelel Janez, posestnik, Sv. Jurij v Slov. gor.
3. Cilenšek Leopold, rudar, Megojnice 92, pošta Griže pri Celju.
4. Šurk Ludvik, pos., Ljubljana, Izanska c. 189.
5. Križman Mihael, posestnik, Primštal 1, pošta Trebnje.
6. Matjašič Rudolf, rudar, Novake 73, p. Studenice.
7. Legan Franja, posestnica, Korita, p. Dobrnič.
8. Četina Ivan, posestnik, Zg. Grušovlje 21, pošta Sv. Peter v Šavinski dolini.
9. Bures Jože, pos., Daljni vrh 19, p. Novo mesto.
10. Skodlar Frančiška, posestnica, Dovje 67, p. Cerklje pri Kranju.
11. Drašler Marija, posestnica, Meniška vas 32, p. Toplice na Dolenjskem.
12. Soršek Franc, posestnik, Sp. Poskava 13, pošta Pragersko.
13. Brata Stare, splošno mizarstvo, Hrovača 50, p. Ribnica.
14. Merhar Jože, posestnik, Dolenja vas 57, pošta Dolenja vas pri Ribnici.
15. Pikočnik Jože, pos., Plosovo 2, p. Vel. Lašče.
16. Skodlar Franc, tesarski mojster, Gorenje 1, p. Kranj.
17. Presker Leopold, posestnik, Podsreda 69, p. Podsreda.
18. Štrumbelj Frančiška, pos., Zdenska vas 17, p. Videm—Dobrepolje.
19. Jerman Franc, tapetnik, Novo mesto, Trg sv. Florijana 11.
20. Dušak Jože, posestnik, Cerklje ob Krki 12.

Zlepa še ni kako nagradno tekmovanje zbudilo tolikšne pozornosti kot sedanje Vzajemne zavarovalnice. Dan za dnem prihajajo številni izpolnjeni nagradni kuponi, ki jih pošiljajo naši zavarovanci, ki so v dotičnem mesecu poravnali premijo in si s tem pridobili pravico, da stopijo v vrsto tistih, med katerimi bo odločal žreb, ali bodo dobili nagrado in kolikšna bo.

Tisti, ki vam dospe premija za požarno zavarovanje v mesecu januarju ali februarju, ne pozabite izpolniti vseh pogojev, da boste v vrsti upravičencev do končnega žrebanja, pri katerem

lahak način prišel v lenarjenju in zanemarjanju težkih vsakdanjih dolžnosti človeka do čim večjega blagostanja. Ne mislim tu na tisto naše ljudstvo, ki pridno kot čebela hodi vedno znova dan za dnem na svoje kmečko delo, ampak predvsem na tiste izkoreninjenice po mestih in tovarniških krajih, ki so zgubili vsak smisel za delo »v trudu in znoju, polnem radosti«, kakor se glasi ponosita fantovska pesem.

Potrebno je, da se ta pogubni tok zavre in ustavi. Poglejmo kvarne vplive alkoholizma na telesu in duši našega človeka in po njem našega naroda! Dvignimo smisel za kulturno delo, v območju katerega naj se na višji ravni poskrbi za primerna in dostojna zabavišča, igralnice in čitalnice, daleč proč od zakotnih pivnic, ki postajajo danes marsikomu poleg kina že pravi vsakdanji peklenki dom, tirajoč jih od rednega družinskega omizja v temno ponočnjaško, alkoholu in živalskim strastem služečo družbo.

Pa recimo, da je to le peti odstotek našega ljudstva, ki kvarno vpliva in okužuje vso svojo okolico v tej skrajni obliki v družbi alkohola. Vendar je treba, da spregovorimo še o splošni pivski razvadi pri nas, bodisi v podeželskih krčmah, bodisi po domovih, ko naš človek, pa bodi Dolenjec, Štajerec ali tudi Gorenjec, uživa vse preveč alkoholnih pijač. Pri nas so že udomačene nekatere navade, ki pitje pospešujejo na zelo nespartan način. Nikakor ne trdim, da je greh, če je alkohol, domače vino na mizi ob veselih dogodkih, na svatbah in prošenjih; greh postane šele

se bodo razdelile visoke nagrade v skupnem znesku 40.000.— din.

Štirideseta obletnica pričetka delovanja Vzajemne zavarovalnice je z našim nagradnim razpisom postala eden izmed dogodkov, ki je zbudil zanimanje po vsej Sloveniji in celi naši državi, Vzajemna zavarovalnica pa se je za to zanimanje oddolžila z lepimi nagradami.

NE VEMO NE URE NE DNEVA ...

Zopet je zapel zvon sledečim našim zavarovancem, njihovim svojcem pa smo izplačali

cele zavarovalne vsote:

- Rihtaršič Frančiška, Ljubljana, Tabor 2;
Gros Ivan, Ljubljana, Gosposvetska cesta 13;
Marondini Franjo, Brezovo 37, p. Sevnica;
Repše Franc, Jagnjenica 12, p. Radeče pri Zidanem mostu;
Cegnar Janko, Ljubljana, trnovsko župnišče;
Gril Johana, Bodkovec 13, p. Juršinci;
Škrlep Franc, Trzin 12;
Karlin Jožefa, Tržišče 23, p. Rogaška Slatina;
Gorjup Terezija, Zg. Polskava, Ogljenšak 21;
Jekovec Jakob, Zg. Bela 35, p. Preddvor pri Kranju;
Sedlak Ernest, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11;
Lužar Josip, Ljubljana, Zaloška cesta 2;
Krček Kunigunda, Maribor, Komenskega 13;
Plavčak Ivana, Ptujška gora 18;

prekomerno pitje, zlasti če se to vrši tudi ob delavnikih kot grda vsakdanja navada.

Ob tem razmišljanju mi ne gresta izpred oči dva prizora, ki sem ju doživel v zadnjem času. V avtomatični gostilni v Ljubljani je poleg mene, ki sem si privoščil skromno večerjo in nato še en sam deciliter vina ter plačal vse skupaj s petimi dinarji, zahteval suhljat, zmršen prišlec tri decije brez vsake hrane in nato še tri. Nisem ga dalje opazoval, ker sem odšel po opravkih. Ni mi pa moglo iz misli vprašanje, čemu temu človeku toliko alkohola, zakaj ne več jedi, da se telo okrepi in zadobi primerno podlago za kozarec vina. Za pet, šest dinarjev, ki jih je porabil za vino, bi dobil vse to, kar je bilo za njegovo telo nujno in potrebno.

Drugi prizor sem imel priliko opazovati v nekem marseillskem hotelu. Kar verjeti nisem mogel lastnim očem, ko je neki gost, rojen Francoz, dan za dnem po obilnem kosilu puščal politrsko steklenico vina komaj dobro načeto pred seboj, ko je odhajal iz obednice; telo pa je imel kakor rejen mesar.

Sele ko bomo docela odpravili v našem narodu pretirane razvade pitja, se bomo lahko z uspehom lotili resnične kulturne gradnje in prevzgoje našega človeka. Le če postanemo zares narod treznikov, lahko z upravičenostjo pričakujemo, da bo vnanji svet o nas dobil prepričanje, da smo resen, samozavesten in bister narod, ki mu ni treba nikakega varuštva, ker je zmožen, da odloča o svoji usodi sam.

- Ambrožič Marija, Belica 8, p. Polhov Gradec;
Sluga Katarina, Vič 161 pri Ljubljani;
Kraner Angela, Maribor, Pobrežje, Lovska 38;
Lužar Fortunat, Ljubljana, Postojnska 14;
Kenda Romana, Bled — Grad 43;
Ivane Alojzij, Ljubljana, Celovška 89;
Majhenšek Anton, Gradec 66, p. Litija;
Jenko Marjeta, Torovo 8, p. Smlednik;
Završnik Frančiška, Križ 49, p. Komenda;
Cuderman Katarina, Bašelj 12, p. Preddvor pri Kranju;
Bervar Jakob, Ljubljana, Vožarski pot 3;
Lagar Frančiška, Sp. Javorje 2, p. Črna pri Prevaljah;
Šahman Nežika, Podpeca 88, p. Črna pri Prevaljah;
Rabič Marija, Tržič, Glavni trg 17;
Čapelnik Andrej, Guštanj 111;
Hauptman Marija, Maribor, Pobrežka cesta 8;
Povšin Jožef, Zg. Dobrava 29, p. Podnart;
Trtnik Ivana, Zg. Kašelj 76, p. Dev. Mar. v Polju;
Petrovič Janez, Borovnica 144;
Mihelič Cecilija, Ljubljana, Masarykova cesta 60;
Sek Cecilija, Grabšiščak 2, p. Sv. Jurij ob Ščavnici;
Štefančič Marija, Ljubljana, Galjeveca 52;
Horvat Ignac, Ptuj, Maistrova 7;
Pestotnik Apolonija, Ljubljana, Tržaška cesta 27.

Na posledicah nezgode sta umrla: Lesjak Pavel, Črna pri Prevaljah, in Milavec Jernej, Ljubljana, Pavšičeva 8, zaradi česar je KARITAS izplačala dvojno zavarovalno vsoto.

Brezplačno sezavarovalno vsoto je KARITAS izplačala ob smrti 8 letnega Maksa, sina pri nas zavarovanih staršev Ulčnika Jerneja in Terezije, Zg. Vižinga 18, p. Marenberg, in ob smrti 14 letnega Murna Stanislava, Mirna peč 30, čeprav je oče umrl pred otrokom.

»KARITAS«

Dr. Alojzij Kuhar:

„K zmagi smo priplavali na valovih — petroleja“

Bivši francoski ministrski predsednik Tardieu pripoveduje v svojih spominih na mirovno konferenco v Parizu, ki je zaključila zadnjo svetovno vojno od l. 1914 do 1918, da se je angleški ministrski predsednik Lloyd George na neki seji vrhovnega sveta, ki je določal o novih mejah sveta, izrazil, da so »zavezniki priplavali do zmage na valovih — petroleja«. Ta krilatca, s katero je bila zelo jasno označena zadnja vojna, bo ostala v zgodovini sodobnega časa kot najbolj resnični popis zadnje vojne in verjetno tudi kot najbolj resnični popis sedanje.

Petrolej pravimo, na bencin mislimo.

Petrolej ne prihaja iz zemlje takšen, da bi ga lahko nalili v svetilke in v motorje. Iz zemlje prihaja pod imenom »zemeljskega olja« ali »naft« in je treba še mnogo tovarniškega čiščenja, preden dobimo iz nafte razne tekočine, ki jih potem kot svetilni petrolej, kot naftalin, kot parafin, kot bencin rabimo za različne potrebe. Najvažnejši proizvod iz surove tekočine, ki prihaja iz zemlje, pa je bencin. Bencin je postal dandanes največja gonilna sila, bolj uporaben kot vodna moč, bolj uporaben kot parna moč in bolj kot elektrika. Bencin lahko voziš s seboj po kopnem, ga lahko vzameš s seboj na vodo in greš z njim v zrak. Potrebne so razmeroma majhne količine, da dajejo neizmerno večjo moč kot voda ali premog ali elektrika. Tako je bencin postal dandanes

prvenstvena gonilna moč,

ki žene avtomobile, ki žene ladje po morjih in ki goni letalske motorje. Polovica vsega prometa na suhem, dve tretjini vsega prometa na morju, ves promet v zraku je odvisen od bencina. Kdor nima bencina, ne more tekmovali s tistim, ki ga ima. Za bencin se zanimajo torej vse tiste države, ki imajo veliko pomorsko trgovino in ki morajo biti stalno na straži, da jim kdo drugi njihove moči in bogastva ne vzame. Čisto naravno je, da je postal bencin najbolj dragoceno blago v organizaciji narodne obrambe. Suhozemske vojske, ki so dandanes že vse motorizirane, žive od bencina. Vojna brodovja so nanj dobesedno navezana. Letalstvo je odvisno izključno od njega. Zadnjo svetovno vojno je odločil bencin, ki so ga imeli Angleži, Francozi in Američani dovolj, Nemčija in Avstrija pa ne. V Abesiniji je odločil bencin, to je italijanski motorizirani oddelki in prevozniki avtomobili ter letala. V Španiji je odločeval bencin. Na Kitajskem odločuje spet bencin. Še tako hrabra prsa junakov ne zmorejo nič proti železnim tankom, ki jih goni bencin. Še tako goreče domoljubje in požrtvovalna borbenost ne zmore nič proti bombnikom, ki žive od bencina. Ako bi danes bencina zmanjkalo, bi zastalo gospodarsko življenje in bi zaspale motorizirane armade, vojna brodovja in letala. Zato gorje tisti državi, ki v vojni nima bencina.

Razumljivo je potemtakem, da so si velike države takoj začele prizadevati, da si pravočasno preskrbe petrolej, to se pravi, da si pridobijo lastnino nad petrolejskimi vrelci, si napravijo zadostna skladišča, da postanejo neodvisne za njegov prevoz, tako da bi

ne trpele pomanjkanja, kadar bi ga najbolj potrebovale, to je v časih vojne. Tako se je pred dobrimi 50 leti, ko je znanost iznašla pogonsko uporabo petroleja, začela tako imenovana

»petrolejska politika«

velesil, to je tista politika, ki ima za cilj, da se vsaka velesila trudi, da dobi čim več petrolejskega bogastva pod svoje nadzorstvo in da ga dobi tekmovelec čim manj. Ni čudno, če so imeli vsi večji svetovni dogodki zadnjih 50 let, naj so se dogajali v Evropi ali po drugih celinah, svoje vzroke v — pohlepu po petroleju. Naj nas ne moti, če na zunaj to ni vedno prišlo do izraza. Na zunaj je kazalo, kakor da povzročajo krize in vojne duhovna vprašanja, idejna gibanja, stremljenja po svobodi, ali pa vprašanje življenjskega obstoja, to je prehrane. Da, tudi to so bila velika gibalna zgodovine zadnjih 50 let, toda v največ primerih bomo rekli, da se je teh gibal posluževal le pohlep — po petroleju.

Petrolej namreč ne teče iz vsake luknje, ki jo zvrtaš v zemljo. V Evropi ga najdemo samo v Galiciji, v Romuniji in nekaj malega tudi v Albaniji. Rusija ga ima veliko na Kavkazu. Še več ga je v prednji Aziji, v današnjem Iraku, kjer so v Mosulu neizčrpani zakladi te tekočine, nadalje v Perziji, kjer so prav tako bogata ležišča. Potem ga je nekaj v Indiji in na nizozemskih otokih Vzhodne Indije. Največ ga ima Severna Amerika. Izredno bogati so njegovi viri v Mehiki. V novejšem času so ga odkrili v velikih množinah v Venezueli in v Boliviji.

Ako sedaj pogledamo na posamezne

velesile, ki med seboj tekmujejo

za nadoblast na svetu, bomo ugotovili, da so brez petroleja Nemčija, Italija, Francija in Japonska. Bogate na petroleju so kot velesile Zedinjene države severne Amerike, angleški imperij in Rusija, med malimi državami pa Romunija, Nizozemska, Mehika, Venezuela, Bolivija, Irak in Perzija. Ali torej ni samo po sebi umljivo, da si tiste velesile, ki petroleja nimajo, na vso moč prizadevajo, da do njega pridejo, bodisi da ga vzamejo malim državicam, bodisi da ga odvzamejo bogatim velesilam. A prav tako umljivo je, da se bogate velesile trudijo, da bi revnim velesilam odvzele vsako možnost, da pridejo do njega, ker jih s tem najlaže držijo v tekmovanju nazaj. Tako nastanejo ob vprašanju petroleja mednarodne napetosti, mednarodna prijateljstva in mednarodna nasprotja, nastajajo krize in vojne. Mali narodi izgubljajo svobodo zaradi petroleja, včasih pa se pripeti, da jo tudi dobe prav zaradi njega. Če gledamo na zadnjih

50 let zgodovine skozi to »petrolejsko luč«, bomo marsikatero dogodka drugače gledali, kot smo jih bili navajeni gledati do sedaj.

Mehika je preživela vsega 11 revolucij. Zakaj? Zato ker sta se za njen petrolej tepli Amerika in Anglija in sta podkupovali enkrat to stranko, drugič drugo, upajoč, da bo sta svoje ljudi spravili na oblast in tako prišli do petroleja. Anglija je zasedla pokrajino Burmo v Indiji, ker so tam petrolejska le-

»VIGRED«, ženski list, izhaja mesečno. Za naročnice novih naročnic so pa določene lepe nagrade: blago za obleke, šifon, dežnik itd. Nagrade se ne žrebajo. Zato lahko dobi nagrado vsakdo, ki pogoje izpolni, t. j. da e za nove naročnice poravnana celoletna naročnina do dne 31. marca t. l. Naročnina din 25.—. — Naroča se pri upravi »VIGREDI«, Ljubljana, Pražakova ulica št. 8

žišča. Do največjih nasprotij med Anglijo in Rusijo je prišlo v začetku tega stoletja zaradi petrolejskih vrelcev v Perziji, ki jih je končno dobila Anglija. V zadnji svetovni vojni je moral nemški generalni štab z vso silo zasesti Romunijo ter ji diktirati »petrolejski mir« v Bukarešti, da je prišel do te tekočine. Turško cesarstvo je moralo v zadnji vojni biti razkosano zato, da je Anglija dobila Mezopotamijo in jo spremenila v zaščiteno kraljestvo Irak, kajti tamkaj so ogromna petrolejska bogastva. Francija je zahtevala neodvisnost Sirije in Libanona, Anglija pa neodvisnost Palestine v prvi vrsti zato, ker se mora petrolej v Iraku pretakati skozi te obalne dežele do Sredozemskega morja in je važno, kdo jih ima v rokah. Na mirovni konferenci v Parizu l. 1919 so ustanovili neodvisno kavkaško državo Georgijo ne iz idejnih razlogov, ampak zaradi velikih petrolejskih bogastev v Batumu in v Bakuju, ki naj bi z zaščiteno Georgijo vred prišla pod nadzorstvo Anglije. Razne revolucije v južni Ameriki so financirali petrolejski bogataši. Triletna vojna med Bolivijo in Paragvajem je bila zaradi petroleja v Gran Chacu, za katerim sta hrepeneli Anglija in Amerika. Italija je šla v Abesinijo v glavnem po — petrolej. Tudi Albanija je morala oddati svojo neodvisnost prvenstveno zaradi petroleja, ki ga Italija tako nujno potrebuje. Vzhodna Galicija l. 1919 ni smela v objem Rusije nazaj, zato ker so zmagoslavne velesile hotele obdržati nadzorstvo nad njenim petrolejem s pomočjo Poljske, ki ji je bila ta pokrajina prisojena, pa čeprav so tamkaj živeli le Ukrajinci.

Tako gre tekma dalje med velesilami, ki petroleja nimajo, in med tistimi, ki ga imajo. Ta tekma se bojuje večidel na hrbitih malih narodov, ki so tako nesrečni — ali srečni — da njihova zemlja pokriva petrolej.

Tudi sedanja vojna

ki je šele v razvoju, že smrdi po petroleju in se bo tudi o njej pisalo, da je petrolej odločil zmago v tej borbi, kakor tudi to, da bo petrolej igral veliko vlogo pri preoblikovanju sveta po vojni, pa naj zmaga ta tabor ali drugi. Nemčija, ki je brez petroleja, si ga bo morala oskrbeti. Njena zveza s Sovjetsko Rusijo se da razlagati samo tako, da jo je Nemčija pogoltnila, ker upa, da bo oskrbovana s sovjetskim petrolejem. Nemčija mora tudi sedaj, prav tako kakor l. 1914, stremeti za tem, da pride do romunskega petroleja in da si skozi sovjetsko Galicijo ustvari varno suhozemsko pot, da ga bo lahko dovažala, ko so ji pota po morju zaprta. Ako slišimo danes, da se Nemci in Sovjeti pripravljajo, da napadejo Turčijo na Kavkazu, je v ozadju sovjetski petrolej na Kavkazu, ki ga je treba zavarovati pred morebitnim angleškim napadom z juga, ter petrolej v Iraku in v Perziji, od koder se zalaga Anglija in katere vire bi Nemčija rada zamašila.

Prav tako tudi razumemo, zakaj so Angleži in Francozi postavili 300.000 mož močno armado v Sirijo: treba je stražiti petrolejske vode, ki peljejo iz Iraka na Sredozemsko morje in treba je tudi misliti na priliko v bodočnosti, da se bo dalo prodreti do sovjetskih vrelcev na Kavkazu in jih prevzeti ter tako Nemčiji zamašiti zadnje možnosti, da si preskrbi bencin za svoje jeklene armade. Sprašujemo se, zakaj je Italija danes mirna. Prav gotovo igrajo svojo vlogo tudi izrečno duhovni mirovni razlogi. Toda vodstvo Italije ima brez dvoma pred očmi tudi dejstvo, da je Italija brez petroleja, brez bencina, kakor hitro se spusti v borbo proti Angliji in Franciji. Na bliskovito zmago pa gotovo ne računajo.

S stališča petroleja

ki je gonilna moč vseh sodobnih armad, brodovij na morju in v zraku, dobiva sedanja vojna drug obraz. S stališča petroleja nam postajajo marsikatere politične zveze, ki se

jim čudimo, in marsikatere krize nevtralnih držav v zadnjih časih bolj jasne. S stališča petroleja se nam tudi bodoči razvoj vojne prikazuje v novih oblikah. Imamo vtis, da bo petrolej, da bo bencin odločeval, da sedanja vojna ne bo dolga, ker dolga biti ne more. Prišlo bo do velikanske borbe na življenje in smrt, do borbe, ki bo uporabila vse obstoječe sile naenkrat, da izsili odločitev. Zavlačevanje je pri tako neenakomerni razdelitvi petroleja, kot jo vidimo pri enem in pri drugem vojskujočem se taboru, nemogoče. Vsaj na dolgo dobo ne. Tisti tabor, ki nima petroleja ali ga nima zadosti, bo moral zmagati v prvem velikanskem zagonu ali pa ne bo zmagal nikoli.

In spet bodo zmagovalci lahko rekli, naj bodo eni ali drugi, »da so do zmage priplavali po valovih petroleja«. In spet se bo svet delil in dobival nove meje mnogo manj po ključu idealnih vrednot, kakor po ključu surovih snovi, med katerimi je in bo še dolgo časa najbolj dragocena — petrolej.

Inž. Vinko Košir:

Novo smernice pri izvozu živine

V zvezi z izjavo, ki jo je dal dne 10. decembra 1939 minister trgovine dr. Ivan Andres, čitamo dan na dan v časopisju razne resolucije in strokovna mnenja, kako naj v bodoče ravnamo pri izvozu živine. Živinoreja je namreč v današnjem kmetijskem gospodarstvu ena najvažnejših panog, po nekaterih krajih celo glavni vir dohodkov. Zato je potrebno, da tako usmerimo izvoz živine v inozemstvo, da bo stalni regulator cen živine na domačem trgu.

Dosedanji način.

Izvoz se je vršil do nastopa gospodarske krize v letu 1931. skoro izključno potom trgovcev in so le tu in tam nastopale večje zadruge kot izvozniki. Ko je pa gospodarska stiska našega kmeta prišla do vrhunca, je morala v ta posel poseči tudi država in se je zaradi tega ustanovil pri ministrstvu trgovine Zavod za izvoz živine. Po veliki borbi se je takrat združništvu posrečilo doseči, da se je izvoz razdelil med interesenti tako, da je bilo združništvo udeleženo s 40%, trgovci s 40%, producenti sami z 20%. V začetku leta 1932. se je pričel kontingentiran izvoz živine. Delež 40%, ki je odpadel za zadruge, je bil v začetku za zadruge tolikšen, da ga niti izkoristiti niso mogle, to pa zaradi tega, ker zadruge na združni način izvoza niso bile pripravljene. Ko so se pa pričele posamezne združne organizacije za izvoz živine bolj zanimati, je postal tudi 40% delež premajhen, posebno v mesecih, ko se prične pri malem gospodarstvu sistematično pitanje govedi. Razen tega se je tedaj na inozemskem tržišču dosegala višja cena. Združništvo si je prizadevalo, da si odmerjeni odstotek nekoliko poveča posebno na račun 20% producentov, kajti ta kontingent je prišel v poštev izključno za veleposestnike, katerih skoro vsak ima od časa do časa po cel vagon živine, godne za prodajo.

Do leta 1935. je Zavod ostal nekak nadzorni organ nad izvozom živine, od tedaj pa nastopa tudi sam kot prodajalec jugoslovanske živine v inozemstvu, dokler ni v l. 1937. postal izključen prodajalec naše živine, skle-

pal samostojne kupčije in niti ni dopuščal, da bi se vpoštevala kaka druga iniciativa. Znani so primeri, da sta si posameznik ali zadruga našla v inozemstvu kupca, dovoljenja za izvoz mu pa Zavod ni hotel dati in je posel sam opravil. Najhujše je pa pri tem dejstvo, da je Zavod svojo trgovino usmeril skoro izključno v Nemčijo, ostala tržišča pa zamenjaril. Kaki so pogoji, ako si navezan samo na enega kupca, si lahko vsak sam predstavlja.

Zavod je dosegel na inozemskih tržiščih višje cene, kot pa jih je plačeval izvoznikom, tako da si je od leta 1937. do danes zbral rezervni fond okrog 130.000.000 din. Razlika v ceni je znašala do 2.30 din pri kilogramu pri slabši kvaliteti živine, katero nakladajo izključno mali kmetje ali njih zadruge in so bili zaradi tega oškodovani največji reveži. Zavod bi bil moral ta sredstva obrniti v prid živinoreje, vendar tega do danes ni storil. Svoje ravnanje je opravičeval s tem, da tako onemogoči pretirano poviševanje cene živine in mesa na domačem tržišču, ker bi bil sicer udarec za domačega potrošnika prevelik. Tudi bi bil moral Zavod z omenjenim fondom izplačevati premije pri izvozu živine na tista tržišča, kjer so bile cene za naše razmere neugodne, pa tudi tega ni vršil.

Novi načrti.

Minister dr. Andres je izjavil, da se bo način izvoza živine popolnoma preusmeril, tako da bo kmet-pridelovalec dobil pravično ceno za svoje živinče.

Minimalna cena za pšenico in druge kmečke pridelke se lahko določi, tudi je mogoče razne pridelke po intervencijskem načinu kupovati od kmeta, tako da se na trgu obdrži primerna cena, pri živini pa tega ni mogoče storiti. Zaradi tega je treba najti način, kako bi vsi pridelovalci-kmetje sami direktno sodelovali pri izvozu živine in na ta način tudi dosegali cene, ki jih inozemstvo res plačuje. G. minister je predložil načrt, po katerem naj bi v bodoče kmetje sodelovali pri izvozu, in sicer na sledeči način:

a) Predvidene so tri skupine, to je: živinorejci, ki sami zmorejjo toliko živine, da lahko sami en vagon naložijo, b) združne ustanove kot predstavnice majhnega kmeta, ki bi organizirale skupno nakladanje posameznih vagonov, in c) živinorejci in trgovci, ki bi pokupili slabo, mršavo živino od revnih kmetov, jo nato opitali in izvozili.

Z zgoraj navedenimi skupinami bi Zavod sklenil obvezne pogodbe, v katerih bi bilo točno določeno, kdaj mora kmetovalec pričeti s pitanjem živinčeta in kdaj bo živinče oddal Zavodu. Živali, katere bi pričeli pitati, bi zaznamovali. Zavod bi odrejeno in določeno živino prevzel in zajamčil kmetu, z drugimi ali trgovcu minimalno ceno. S tem bi Zavod vršil direktno kontrolo nad kmeti, z drugimi in trgovci. Načrt tudi predvideva, da bi se pritegnile še razne tovarne špirta, sladkorja in škroba, ki bi lahko prevzele živino v pitanje z odpadki pri svoji produkciji. Za enkrat se predvideva za opitanje živinčeta čas 3 mesecev. Ako bi se konec navedenih 3 mesecev dosegla v tujini višja cena, bi se tudi producentu temu primerno zvišala cena.

Nov način vnovčevanja živine za enkrat še ni končno veljavna, posebno zaradi tega ne, ker nastajajo pri tem nova vprašanja, na katera kmetje drugače gledajo kot trgovci in je zato treba še marsikatero stvar premisliti.

Za enkrat samo ugotavljamo, da je novi načrt za kmeta dober in ugoden in da se bo z novim načinom dvignila živinoreja, ker bo vsak kmet že 3 mesece naprej vedel, po kakšni minimalni ceni bo mogel vnovčiti svoje živinče. Pri tem se bo splačala tudi kmetovalcu uporaba močnih krmil, boljša nega živali itd. Pač pa se pri tem poraja novo vprašanje, to je vprašanje sredstev, s katerim naj si revni kmet nabavi potrebna krmila. Oglašajo se zahteve, da naj bi Zavod iz fonda, katerega je dosedaj zbral, dajal kmetovalcem akontacije, ali pa stavil denar na razpolago združnim organizacijam, ki naj bi kmetovalcu, ki se je odločil za pitanje, stavile na razpolago v obliki posojila potreben denar ali pa kar krmila.

Tudi to drži. Tonček je pripeljal sosedovi Zorki zaušnico. Mama ga okara in pravi: »Ali ne veš, da je nesposobno tepsti žensko?« — Tonček: »Vem, a tudi jezik kazati je nesposobno.«

Dve novi radijski postaji

Dolgoletna borba za napredek slovenske radiofonije se je v lanskem letu zaključila z uspehom. Prosvetna zveza, ki upravlja ljubljansko radijsko postajo, je dobila dovoljenje za postavitev dveh novih radijskih postaj: 20 kilovatne v Ljubljani in 5 kilovatne (relejne) v Mariboru. S tem se bo uresničila težnja vseh Slovencev, da dobimo dovolj močno radijsko postajo v Ljubljani in novo postajo v Mariboru. Sedaj bo omogočeno nemoteno poslušanje našega radia vsem Slovencem. Tako imenovani mrtvi pas ob naši severni meji bo oživel.

Pridobitev obeh novih postaj bo za nas Slovence neprecenljivega pomena. Glas naše kukavice se bo poslej slišal prav v slehernem kraju Slovenije, segel bo še dalje preko ožjih mej naše domovine.

Z dograditvijo teh dveh novih postaj se bodo naše radijske razmere močno spremenile in izboljšale. Povečalo se bo število radijskih naročnikov. Do sedaj smo po številu naročnikov med zadnjimi v vrsti evropskih narodov. Tuji nas sodijo po številkah, te pa govore nam v slabo. Zanimanje za radio, za radijska predavanja, za glasbo itd., se bo še bolj povečalo. Radio bo prodrl v kraje, kjer ga sedaj ni bilo.

V zvezi s tem bo potrebno smiselno delo, da se omogoči razširitev radia v podeželje, v delavska naselja in posebno še v obmejne kraje. Vse to je potrebno iz splošno kulturnih, prosvetnih in narodnostnih ozirov. Naše podeželje je revno in narodnostnih ozirov. Naše podeželje je revno in žene sama dograditev novih postaj še ne bo koristila vsem. Potrebno je poleg tega, da odgovorni krogi preskrbe ceneno nabavo radijskih sprejemnikov našemu podeželju. Potrebno bo, da dobe vse naše šole radio. Tedaj se bodo verjetno pomnožile šolske radijske oddaje.

Tako vidimo, da vzporedno nastajajo z dograditvijo naše radiofonije nova vprašanja, katero bo treba rešiti v splošno korist slovenskega človeka. Le na ta način bo zunanji razvoj radiofonije prinesel tisti uspeh, kot ga od radijske ustanove pričakujemo.

Dasli se bo vršila gradnja novih postaj v času neugodnega mednarodnega položaja, vendar upamo, da bosta v prihodnjem letu meseca marca že obe postaji zmožni za oddajo. Tedaj bo tudi v Mariboru zapela naša kukavica. Mariborska relejna postaja bo oddajala na valu 211 m. V istem času bo postala ljubljanska radijska postaja štirikrat močnejša kot je danes.

Ko se pričenjajo ta dela za izpopolnitev slovenske radiofonije, vsi iskreno želimo, da ne bi nepričakovani dogodki tega dela zadržali ali celo onemogočili.

Obenem z graditvijo novih postaj bodo zgrajeni tudi novi oddajni prostori in studij. Z graditvijo bodo pričeli spomladi.

Po dolgih letih borbe se tako končno obeta slovenski radiofoniji lepša bodočnost in razvoj. Upajmo, da se bo vse izteklo tako, kakor je zasnovano in pripravljeno!

Tudi za malo denarja

dobite pri nas že dober radijski aparat. Naša slika Vam kaže troelektronski aparat **VÉ 301 dyn**, za normalne in dolge valove, z napisanimi postajami in elektrodinamičnim zvočnikom, ki stane le **Din 1350**—

Tudi dobre rabljene aparate dobite pri nas. Cene od Din 300— naprej. — Zahtevajte cenike!

»RADIO« DRUŽBA V LJUBLJANI
Z O. Z. Miklošičeva c. 7

Dragi mladi prijatelji!

Ob dolgih zimskih večerih človeku tako dobro do čitanje poučnih in zabavnih knjig, še bolj pa prijetno kramljanje o lepih starih časih, o sedanjosti, ko ni mraz le v prirodi, temveč se je naselil tudi v mnogo človeških src, in o prihodnosti, raz katero bi radi strgali zaveso, ki nam jo pokriva. Tudi jaz vam hočem danes pripovedovati zgodbo, zgodbo prav iz sedanjih časov in povrh še do pičice resnično. Čujte tedaj!

Zgodilo se je pred kratkim v nekem malem in siromašnem kraju v vzhodni Sloveniji, ko je neko posebno in prijetno razpoloženje zajelo vaščane, zlasti pa otroke. Z vseh strani so se zgrinjali proti šolskemu poslopju, kjer jih je pričakovalo nekaj posebnega, na kar si niti v sanjah niso upali misliti. Povabljeni so bili na božičnico. V najprostonnejši učilnici je stalo božično drevo, o, pa kakšno! Vse v srebru in luči, pa posuto s sloterimi dobrotami. Tam v kotu so stale jalice. Ne take iz papirja, temveč so bili pastirčki in vsi drugi kipci iz kamna. Sredi je ležalo božje Dete, vse ožračje z lučjo, ki je od neznanokod padala nanj. Pobožno so zrle oči vaščanov v čudoviti prizor. Tedaj se je odgnila na odru zavesa in en sam dah začudenja je napolnil šolsko sobo. Na odru je stala dolga vrsta zavitekov. Za koga neki?

Pred oder, kjer so se tiščali in prerivali najmlajši vaščani, prezeblji, umazani in s svečkami pod noski, je stopila imenitno oblečena gospa. Glavo je imela zavito v dragoceno krzno, da si ji jedva mogel videti obraz. In ta obraz, jej, koliko milobe je kazal. Gospa je nežno pobožala po laskih sedaj tega, sedaj drugega. Otroci niso vedeli, ali naj morda pokleknejo, saj se jim je gospa videla kot prikazen z onega sveta. Videli so jo sicer včasih, ko se je v avtomobilu peljala mimo šole. Njih klobučki so vedno spoštljivo leteli z glavice, kadar so jo srečali. Da bo pa nekega dne stopila mednje, da jih bo božala s svojo nežno roko, kaj takega si niso nikdar predstavljali.

Pa pravi gospa, naj zapoje božično pesem. Sprva nekam boječe, pa vedno bolj veselo in močno je donela po učilnici pesem o Jezuščku, ki je zaradi človeka sredi mrzle noči in v uboštvo prišel na svet. Ko so odpeli, so otroci vprašujoče pogledali gospo, če je bila s pesmijo zadovoljna. Gospejine oči so povedale, da je bila. No, kaj pa sedaj dela ta presneta gospa? Velik zavitek je vzela z odra in poklicala Klemenčevega Francka. Klemenčev Franček je še peden-človek in o higieni ter olik nima nobenega pojma. Kje naj se pa o tem uči, ko mu je očeta v gozdu ubilo, ko je Franček komaj prvokrat zavekal? Mati se pa peha za borim koščkom kruha ter gara od jutra do večera. Franček stoji pred lepo gospo. »Tole ti pošilja Jezušček,« pravi gospa. Franček ne verjame, v ustih se mu nabira voda, svečka zdrsnje preko ustnice in oči se mu svetijo. »Da, Jezušček

pošilja to,« ponovi gospa in porine zavitek v Franckove roke. Franček komaj zmaga zavitek, ki je skoraj tako visok kot Franček sam. Ne reče nič, temveč kot v sanjah zatava proti vratom. Da se naj zahvali, mu pravijo drugi, a on ne sliši nič. V malem srčku mu pojo božični zvonovi. Kako dober je Jezušček, da je obiskal celo malega Francka, si misli in hiti proti domu, proti materini bajti, ki ko kup nesreče čepi na bližnjem holmu. Zavitek izroči materi, ta odvíja in, o Bog, koliko bogastvo! Cela nova obleka za Francka, gorka ruta za mamo, poleg pa polica, klobasa in še drugih dobrot, ki jih Franček nikoli ni videl. Tisti večer je bilo v Klemenčevi bajti vse svetlo in toplo. Božja dobrota se je sklonila nad njo...

Medtem je gospa v šoli klicala, klicala in izročala zavitke. Ljudje so nemo zrlji v ta prizor iz bajke. Ko so vsi otroci odšli, je gospa začela klicati odrasle. Temu je dala čevlje, drugemu blago za srajco, tej blago za predpasnik, oni topli rokavice, vsakemu pa zavoj z jedili. Tedaj ljudje niso več zdržali. Solze so jim prikipele iz strmečih oči, le hrkanje ter zadrževanje joka je govorilo gospe o veliki hvaležnosti.

Stopil sem kot zadnji h gospe in jo vprašal, kako je vse to uredila. Tudi meni je rekla le! »Jezušček je dal.« Jaz pa vem, da je gospa ubogemu Jezuščku podarila lepe tisočake, da je mogel borno vas tako bogato obdariti. Da, celo to vem, da je tedne in tedne za Jezuščka pletla in šivala. O, ko bi imel svet mnogo takih gospa, kako lepo bi bilo na svetu!

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zadostuje že

1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. — Mnogo zahvalnih pisem. Prav dobro tudi za mlade prašičke.

Pazite, pravi »Redin« se dobi samo z zgornjo sliko. Prodaja drogerija **KANC, Ljubljana**, Židovska ulica 2. Na deželi pa zahtevajte »REDIN« pri Vašem trgovcu.

Zahvala

Podpisana Ojsteršek Anica, Split, Starčevićeva 3, I. nadstr., se najtopleje zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku KARITAS, Ljubljana, za točno izplačilo posmrtnine po mojem pokojnem bratu Ivanu. KARITAS zavarovanje vsakomur priporočam.

Split, 30. decembra 1939.

Anica Ojsteršek, I. r.

Slamoreznice
v vseh izvedbah in s popolnim jamstvom

IZDELUJEMO:

- mlatilnice
- reporeznice
- sadne mline
- stiskalnice
- gnojnične
- črpalke
- razpršilnice
- i. t. d.

Varstveni znak.

A. KREMŽAR
Strojno podjetje
Ustanovlj. l. 1909

ŠT. VID NAD LJUBLJANO
Telefon Ljubljana 705. Ček. račun 14.875

Zahtevajte ponudbo ali pa brezplačni obisk našega zastopnika!

Zakaj sem vam povedal to zgodbo? Zato, da bi jo čitala še ta ali druga gospa, ki ima vsega dovolj in preveč, ter se ozrla po svojih bližnjih, kateri v trdi zimi nimajo, da bi se ogreli in nadjeli. Pa tudi zato, da se že n'žadi navadite verovati v dobroto in ljubezen, ki sta še vedno na svetu, le tako redko se pokažeta pri dejanjih.

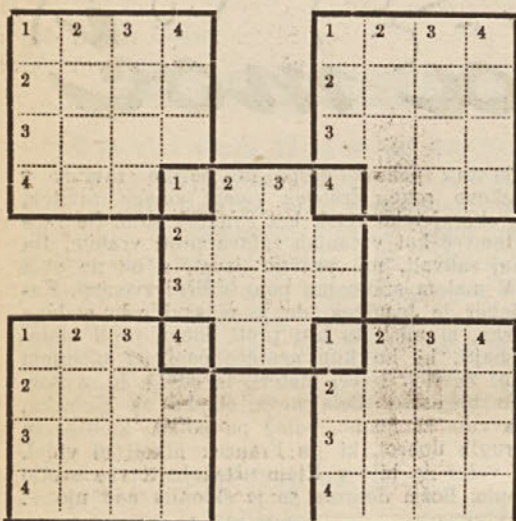
*

Halo, kdo dobi nagrado? Radi bi jo vsi, ki ste mi poslali zvrhan koš rešenih križank. Zreb pa pravi, da gre ta mesec nagrada sledečim:

1. **Ida Bosina**, uč. III. razr. ljud. šole, Pavla vas, p. Pišce pri Brežicah.
2. **Alojz Tomažič**, uč. III. razr. ljudske šole, Muretinci 21, p. Sv. Marjeta pri Moškanjcih.
3. **Adolf Povše**, uč. I. razr. mešč. šole, Tenešice 5, p. Litijska.
4. **Jožef Pance**, uč. III. razr. meščanske šole, Ljubljana—Vič, Cesta na Dobrovo št. 107.

Vsak od teh dobi po eno vezano slovensko knjigo. Vendar bodo pa knjige tokrat razdeljene šele v februarju, ko se vrnem z dolgega potovanja, s katerega gotovo prinesem nekaj paberikov tudi za »Mlado moč«.

V februarju si pa tarite glave s sledečimi čudežnimi (magičnimi) kvadrati:

Kaj boste počeli s temi kvadrati? Poiskati morate besede in jih vpisati v predalčke tako, da bodo stale v vsakem kvadratu iste besede vodoravno in navpično. Če pogledate levi gornji kvadrat, potem mora stati vodoravno na številkah 1—4 ista beseda kot navpično 1—4. Enako mora biti beseda navpično od 2 navzdol ista kot vodoravno od 2 proti desni. Besede pa morajo tole pomeniti:

I. V levem gornjem kvadratu: 1. Bela snov, ki jo potrebujejo peki. — 2. Poljski plevel. — 3. Igralna karta. — 4. Najmanjši del snovi.

II. V desnem gornjem kvadratu: 1. Prevozno sredstvo. — 2. Iz morja štrli. — 3. Kraj pri Trbovljah. — 4. Slonov zob.

III. V srednjem kvadratu: 1. Pri umivanju ga rabimo. — 2. Ud izumrlega naroda. — 3. Pokrajina v Jugoslaviji (med Velebitom in Veliko Kapelo). — 4. Trdnjava v Severni Afriki (tudi oblika glagola orati).

IV. V levem spodnjem kvadratu: 1. Brez njega ni jela. — 2. Oblika pesnitve. — 3. Isto kot pod 3. v desnem gornjem kvadratu. — 4. Domača žival.

V. V desnem spodnjem kvadratu: 1. Del telesa. — 2. Arabsko moško ime. — 3. Grška črka. — 4. Zgana pijača.

Rešitve mi pošljite do konca februarja na naslov: Uredništvo »Naše moč«, Ljubljana, Vzajemna zavarovalnica.

Pri reševanju vam želi mnogo sreče in vas lepo pozdravlja

brat Ivo.

Ljubitelj otrok. »Brez otrok sploh ne bi mogel živeti.« — »Potem ste pa gotovo oče številne družine.« — »Ne, pač pa sem zdravnik za otroške bolezni.«

61

Brat osel

Med najbolj prikupne osebnosti nepreglednega svetniškega zbora spada vsaj po mojem mnenju asiški ubožec, ne ubožec po zunanji nuji, ampak prostovoljni siromak, ki je moral premagati mnogo hudih ovir, da je mogel živeti najskromnejše, zares beraško življenje. Nastopil je v času, ko so v krščanski Evropi propadle nravi in se je razpaslo razkošno in razuzdano življenje med omikanci, plemstvom in meščanstvom. V tej notranje gnili in razsuli družbi je postavil Frančišek nov in nasproten ter zato nepričakovan višek (ali rekord), kako se da veselo in srečno živeti v najbolj pičlimi sredstvi. Svetli Frančiškov zgled je rešil tedanjim družbo popolne propasti in jo obnovil v temeljih.

Dandanes nam v zdravstvenem pogledu prede huda, hujša ko pred svetovno vojno. Zato menim, da se moremo tudi mi kaj pametnega naučiti od velikega življenjskega umetnika svetega Frančiška.

Svetnik je bil stalno veder in šegav. Berite njegove »Rožice«! Vse njegovo na zunanjo življenje je bila neprestana vesela pesem, vesela tudi v hudih stiskah in celo v pričini smrti. Veselje in zdravje sta dvojčka.

Duhovito je imenoval svoje telo brata osla. Kot zdravnik, ki imam dovolj posla s človeškim telesom, odkrito priznam, da je Frančiškov izraz najpopolnejša primera in najbolj točna in izčrpna označba za življenjski pomen telesa, kar sem jih mogel najti v domačem in tujem slovstvu. Zategadelj se mi zdi primerno, da se nekoliko pomudimo pri tem duhovitem in čudovitem izrazu.

Osel je znano tovorno živinče, ki je v južnejših krajih precej pogostno in cenjeno, saj je trpežno in vztrajno v delu, a sila skromno glede piče. Prislovna pa je oslova trma in muhava upornost. Južnjaki poznajo osle in znajo z njimi ravnati.

Frančiškovi sodobniki so se razvadili v reji svojih oslov, osli so se jim tako priljubili, da so začeli oslom streči, kolikor se je oslom ljubilo, ne kolikor jim je pritikalo po pameti in pravici. Proti tako izpačeni oslovi reji se je dvignil Frančišek, videč, da so ljudje strežniki svojih oslov, voljni služabniki oslovskih muh in trme, in učil bolj z lastnim zgledom kakor z besedami, kako treba oslu pregnati uporne nagone in privaditi ga, da pokorno služi in pomaga gospodarju pri njegovih opravilih.

Frančišek ni bil zanešenjak ali sanjač, ampak trezen zemljan, ki je brez predsodkov in pretiravanja presojal življenjske vrednote. Imel je odprto srce in odprte roke do vseh ljudi in stvari, z ljubeznijo je obsipal ljudi, živali in rastline, ki so mu bili vsi bratje in sestre, in celo lastni osel mu je bil brat, ki mu je izkazoval bratovsko ljubezen, seve v urejenem in utrjenem razmerju gospodarja do služabnika; vse mu je dajal, kar je mogel, le vodstva svojega življenja ne. — Frančišek je poduhovil svoje življenje do svetniške popolnosti in spravil svoje telo na zdravstveno višino umetniško dovršene samoodpovedi.

*

O zdravju razpravljamo. — Zdravje je ubrano soglasje življenja. Naše življenje je duševno-telesno vršenje. Prvenstvo ima duševna stran, v človeku imej vodstvo duh nad čutnostjo. Vse naše dosedanje razmišljanje

se je sukalo okoli tega stožera ali osišča pravnega in zdravega življenja; od raznih strani smo si ogledovali bistvo zdravja in ugotavljali, da je zdrava pamet ali zdravo usmerjen razum podlaga zdravemu hotenju in odločilnega pomena za zdravje. Drzni se biti zdrav, pa boš zdrav, se glasi stari pozabljeni rek. Zdravo hotenje je poglobitveno načelo vse zdravstvene prosvete, ki se ji pravi tudi duševno zdravstvo (ali psihična higiena). Pokazano je bilo na splošno in v nekaterih podrobnostih, kako naj se uri in krepi zdravo hotenje v otroški in mladostni dobi, da bo odrasel ali zrel človek zdravstveno utrjen.

Vsakdo ne zna hoditi po zlati srednji poti življenja; mnogo jih je, ki radi pretiravajo in se drže tega ali onega roba ob jarku, kamor jim rado spodrsne; še drugi so, ki se zaletujejo iz skrajnosti v skrajnost. Pretiranost in nestalnost ali kolebavost ne godita, ampak škodita zdravju.

Duševna umerjenost in stalnost sta znaka zdrave pameti. Zdaj prihaja na vrsto vprašanje, kako vardevajmo brata osla, da bo varno in dolgo nosil tovor našega življenja brez muhabe nagajivosti ali trmaste upornosti. Dajajmo svojim oslom in osličem, kar jim pritiče! Prehajamo na drugi del zdravstvene prosvete, ki se bavi z zadevami in potrebščinami našega telesa, kar je naloga zelo obsežnega splošnega zdravstva (ali splošne higiene), ki se nanaša po sedanji navadi samo na telesne zadeve.

Dandanes je zdravstvo že toliko razčlenjeno in razvito po posamičnih panogah, da menda ni več učenjaka, ki bi obvladoval vse stroke. V nadaljnjih razmišljanjih se hočemo omejiti kar največ na zdravstvena vodila, ki naj se jih drži vsak človek katerega koli poklica ali stanu v kakršnih koli posebnih okoliščinah, torej splošna zdravstvena načela, a glede na najštevilnejše sloje našega naroda, kméte, male obrtnike in delavce, ter prav posebno glede na zdravstvene zadeve njihovih družin, ki so prvine in dejansko korenike vsakega širšega občestva, naroda in države. Krepeke in zdrave družine — trdoživ in neuničljiv narod!

*

Za malo denarja malo godbe. Ta šegav pregovor ne velja glede zdravja v razmerju do množine potrebnih sredstev. Gmotne dobrine, kakor imenujemo življenjske potrebščine na sploh, gode naši čutnosti, t. j. telesni strani naše osebnosti, saj je življenje brez njih nemogoče. Prezanimiva in neverjetna je okolnost, prav za prav življenjska postava, da prenašamo obilje telesnih ugodnosti v zdravstvenem pogledu neprimerno slabše kakor nedostajanje ali oskodikó. To pravilo velja za vse življenjske potrebščine z edino izjemo zraka, ki ga ni nikjer preveč in ni nikdar predober. Med preveč in premalo je nešteto stopenj, najugodnejša mera gmotnih dobrin se nagiblje na pičlo stran. Velike so razlike glede množine dejanskih potrebščin med navidezno enakimi poedinci; v teh razmišljanjih se bomo držali povprečja ali srednjih mer, ki so določene za odraslega človeka, ki meri povprečno 160 cm (ženska) do 170 cm (moški) in tehta povprečno 60 kg (ženska) do 70 kg (moški). Že zdaj bodi omenjeno, da je ženska glede življenjskih potrebščin skrom-

nejša od moškega in prav zato bolj trdoživa — več moških prihaja na svet, na svetu pa je več žensk.

Resni opazovalci življenja presojaajo novodobno omiko nič kaj ugodno za zdravje naprednih narodov. Nepričakovani izumi in neverjetna odkritja so nam zares olajšala zunanje življenje in nas obogatila s stvarnimi dobrinami, naše notranje duhovno življenje pa se je poplitnilo in marsikje izsušilo, da je omikano človeštvo podobno znotraj votlemu in trhlemu drevesu, ki še komaj živetari in čaka, da se zruši. Silno smo se pomehkužili, da se otepamo vsega, kar ne godi naši čutni sli, neznansko smo se razvadili, da iščemo v življenju samo užitkov in čedalje bolj izbranih naslad. Ta zmotni ali posnovljeni (materialistični) svetovni nazor nam zamegli pravi smisel življenja, odtujujemo se materi prirodi, svojo človeško naravo pačimo in zaslužujemo z zgolj nagonско, živalsko poželjiv-

vostjo, ki je poroga vse nrvstvenosti. Živimo izumetničeno življenje, preračunjeno na čutno uživanje, mehkužna je hrana, obleka in telesna nega, razkošno je bivališče, potratne so zabave novodobnega človeka, silno dolgočasno notranjo praznoto si skuša preganjati z mrzlično prenegljenim življenjem.

Taki in podobni nasledki ali izrodki novodobne miselnosti veljajo med olikanimi puhloglavci za višek zdravstvenega napredka. V naslednjih razmotrivanjih se bomo izogibali vsem pretiranostim in ustanavljalni po vsakdanjih izkustvih in zdravniških dognanjih življenjske potrebsčine v naravnih oblikah in pravnih merah, kakor godé zdravju, ne čutni poželjivosti. Preprosto življenje je zdravo življenje. Če uveljavljamo še Franciškov načelo glede čutnih dobrin, da je manj bolje od več, je vprašanje zdravega življenja rešeno kar se da zadovoljivo: osliček čvrst in ubogljiv, lastni jaz pa svoboden gospodar.

Ameriška Slovenija in njena prihodnost

Zanimanje za naše izseljence je ena izmed življenjskih potreb slovenskega naroda. »Naša moč« skuša tudi v tem oziru izpolniti svojo nalogo, piše o izseljenskem vprašanju in skrbi, da nad tisoč izvodov lista vsak mesec pride v roke našim rojakom v Ameriki, Nemčiji, Belgiji, na Holandskem in drugod po svetu, koder so raztreseni.

Pred kratkim se je vrnil z obiska v Ameriki znani buditelj zanimanja za naše izseljensko vprašanje p. Kazimir Zakrajšek. Urednik »Naše moči« ga je obiskal in ga povprašal po vesteh in vtisih, ki jih je prinesel z dolgega pota.

Kaj vas je nagnilo, da ste v tem negotovem času odrinili na pot v Ameriko?

Razlogov je bilo več, med njimi nekaj osebnih. Saj vam je znano, da sem preživel 21 najlepših in najbolj zanimivih let svojega življenja v Ameriki. Tam sem ustanovil ali pomagal ustanoviti več župnij in župnikoval po raznih naselbinah; ustanovil sem katoliško tiskarno v Chicagu, osnoval več slovenskih časopisov, enega slovaškega in enega angleškega. — Glavna razloga za mojo pot pa sta bila naslednja:

Poročila iz Amerike so bila zadnja leta vedno bolj in bolj žalostna. Govorili in pisali so že kar o »umirajoči ameriški Sloveniji«. Ko sem pred 12 leti odhajal iz Amerike, je bila ta Slovenija še polna življenja, polna ljubezni do domovine in naroda. Na narodno smrt niti mislili nismo, čeprav smo čutili, da mora prej ali slej priti, ne toliko kar zadeva duha in narodno čustvovanje, pač pa prvenstveno v jezikovnem pogledu. Po vsem tem sem hotel torej videti na lastne oči, kako je v resnici danes tam, in dognati, ali je še kaj, kar bi mogla domovina storiti, da se grozeča narodna smrt stotisočev njenih hčera in sinov v daljni Ameriki zaustavi.

Glavni nagib za mojo pot pa je bil praktičnega značaja:

Ze pred leti smo pri Rafaelovi družbi in izseljenski zbornici spoznali, da bomo težkemu delu za reševanje izseljenskega problema in svoji skrbi za koristi stotisočev naših izseljencev po širnem svetu kos le takrat, kadar se nam bodo tudi naši izseljenci s svojim

sodelovanjem pridružili. »Nič za izseljence brez izseljencev!« Izseljenci po zapadnih državah Evrope, deloma tudi Južne Amerike, so se nam že pred leti pridružili in mnogo smo že zanje dosegli s tem plodnim sodelovanjem. Medtem pa je ameriška Slovenija stala še vedno ob strani.

Moje potovanje, kakor vidite, niso bile počitnice ali oddih, temveč delo, ki ga je rodila stvarna potreba.

Kako gledate, gospod pater, sedaj, po svoji vrnitvi, na narodno prihodnost ameriške Slovenije?

Težko vprašanje stavljate, gospod urednik? Vendar, ker hočete zvedeti resnico, vam moram povedati tole:

Z najlepšimi nadami! Ne vdajam se kakim utvaram glede na to in vem, da je ameriški Sloveniji usojena smrt prej ali slej, kakor je usojena vsem drugim, mnogim večjim, morda milijonskim narodnostnim skupinam izseljencev v Zedinjenih državah. Tudi vem, da nekaj sto tisočev ameriških Slovencev, potem ko bo med njimi zamrla slovenska govorica, ne bo moglo ostati tako zvestih svojemu narodu po sreč in po duhu, kakor bodo ostali milijoni Ircev, Nemcev, Italijanov, Poljakov in drugih narodnosti. Vendar pa sem vedno trdil in trdim še danes, da bi se dalo mnogo lepega in koristnega tudi v tej smeri doseči.

Res je sicer, da je kriza, ki je zadnje desetletje zajela prej tako cvetoče gospodarstvo Zedinjenih držav in skozi katero je morala iti po trnjevi poti tudi ameriška Slovenija, zlasti živo zadela narodno življenje naših ljudi. Težek boj za skorjico kruha v večletni brezposelnosti je naredil našega človeka malodušnega, manj odpornega proti prehitri amerikanizaciji. V denarnih zavodih so naši ljudje izgubili ogromne vsote. Marsikdo je leta in leta stradal in varčeval, da bi si prihranil nekaj denarja, se z njim vrnil v domovino in tu preživel jesen svojega življenja. Drugi so spet nameravali s prihranki vsaj še enkrat pred smrtjo obiskati svoj dom in se posloviti od slovenske zemlje. Kriza je vse te lepe nade naših ljudi uničila in jih s silo pahnila v težki boj za obstanek. Kako malo

opore jim nudi v taki stiski domovina, so kmalu uvideli in nujno se jim je ljubezen do doma ohladila, ljubezen do nove domovine pa poživila.

Toda ko sem predaval po mnogih slovenskih naselbinah o lepi Sloveniji in Jugoslaviji, sem na svoje veliko veselje opazil, da še ni vse izgubljeno. O, še tli, to sem videl povsod, močno tli v srcih ameriške Slovenije ljubezen do roda in doma, še je ta Slovenija naša in močno želi biti še dolgo naša. Zlasti sem se čudil ameriški slovenski mladini. Težko že govori svoj materinski jezik, toda duh je kar še slovenski. Kri ni voda! Samo nekoliko novega navdušenja, nekoliko smotrno urejenega dela, samo nekoliko pomoči iz domovine, pa bi se v tej slovenski ameriški mladini razpihal še mogočen ogenj slovenske ljubezni za dolga desetletja v prihodnosti.

Kako bi mogla domovina najuspešneje podpreti svoje sinove in hčere v njihovi borbi za narodni obstoj v tujini?

Za to vprašanje sem pa, gospod urednik, zelo hvaležen. Tega sem si kar želel. Prihodnost ameriške Slovenije je zvezana z velikim »Ce«. Najlepše so nade za njeno pri-

Ilustracije in klizeji
dajo reklami bele pravo lice. — Za reklamo v visokih nakladah uvažujte le offsettisk, ki je danes najcenejši!

**Kamenotisk • Knjigotisk
Bakrotisk • Klisarna
Litografija • Offsettisk**

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6**

hodnost, toda le če bomo mi tu doma razumeli svojo dolžnost, ki nam jo nalaga skrb za slovenski narod, če bomo vsaj sedaj hitro, brez oklevanja priskočili tej Sloveniji na pomoč: z vso ljubeznijo, pa tudi z vsemi žrtvami in z vsem delom, ki smo ga zmožni. Razmere med ameriški Slovenci so danes takšne, da si sami ne morejo več pomagati. Kar se je dalo storiti, so storili v polni meri, vsa čast jim zato. Sedaj pa morajo nujno dobiti pomoč iz domovine.

Ustvariti moramo z vsemi razpoložljivimi sredstvi z njimi popolno slovensko narodno skupnost. Ocean in gore, ki nas ločijo, vse mora izginiti. Naša ljubezen mora biti tako široka, da bo segala preko gora in Oceana v Ameriko in ponudila tej Sloveniji svojo roko v pomoč.

To bomo pa dosegli samo s skupnimi močmi. Vse naše družine, ki imajo tam svojce, vse naše občine in župnije, vsa naša društva, naše šole od osnovnega razreda do univerze, vse mora na delo. Vsi moramo takoj vzpostaviti nove ozke pismene zveze s svojci, z društvi in šolami v Ameriki, kakor so neka-

tere šole in društva pri nas to delo že tako lepo pričele.

Ko sta obiskala Ameriko naš škof, prevzvišeni g. dr. Gregorij Rožman, in župan g. dr. Jure Adlešič, je bilo, kakor bi posijalo toplo pomladno sonce v to Slovenijo. Vse se je prebudilo, vse oživel. Se več takih obiskov, pa bo zagorel — ne plamenček, temveč velik kres nove ljubezni in narodne zavesti.

Našo ameriško mladino moramo skušati privabiti na našo univerzo. Tu se bodo naužili slovenskega duha, ga ponesli s seboj med narod v Ameriko in tako postali njegovi voditelji.

Naši slovenski neodvisni časopisi v Ameriki, to je tisti, ki niso uradna glasila ondotnih podpornih jedrot, morajo takoj dobiti od naše države podporo, da se poživijo in okrepe. Sedaj namreč hirajo. Uredniki si prizadevajo z vsemi močmi za njih uspeh, a sami ne zmorejo več vsega dela.

Izposlovati moramo, da bo prišlo v Ameriko več slovenskih konzulov in konzularnih uradnikov. Mnogo škode je že naredilo spoznanje, da je to ostalo prezrto, kakor da bi Slovencev tam ne bilo.

To je tisti veliki »ČE«, katerega imam v mislih. Ali je to neizvedljivo? Kdo si upa to trditi? Samo nekaj več dobre volje, več razumevanja in več narodne zavesti s strani našega naroda, nekaj več čuta enakopravnosti s strani države, pa se bo vse z lahkoto doseglo. In to smo dolžni tudi sami sebi, če smo narod in država, ki se sebe zaveda.

VSAK ŠESTI MOŠKI,

ki umre v starosti od 15. do 45. leta, umre zaradi nezgode. Zato ne odlašajte s sklenitvijo nezgodnega zavarovanja pri Vzajemni zavarovalnici.

Sminkanje. Starejša sestra: »Ali, Režika, kakšna pa si spet? Vsa si pomazana z marmelado. Kaj bi neki rekla, če bi se jaz tako namazala?« Mlajša sestra: »Mislija bi, da greš v gledališče.«

Moderni otroci. V šoli so se učili grško bajelovje. Pa vpraša profesor: »Kmetič, kako se je imenoval kralj podzemlja?« — Dijak Kmetič: »Al Capone, gospod profesor!« (Al Capone je znani poglavar ameriških razbojnikov.)

Anekdota. Slavni italijanski dirigent Mascagni je nekoč dirigiral neko Meyerbeerovo opero. Tenorist, ki je pel vlogo lovca, ni bil baš dober pevec. Ko je pri vaji tenorist pripeljal s seboj na oder lovkega psa, mu zakliče Mascagni: »Prijatelj, kaj pa vodite psa na oder? To je čisto nepotrebno. Prav nihče ne bo opazil, če bo pes manjkal. Vi namreč tako strašno zavijate, ko poje vlogo lovca, da bo vsakdo imel vtis, da ste prevzeli vlogo svojega štirinožnega spremljevalca.«

Lea Fatur:

Ne išči si sreče, prijatelji, drugod!

(Nadaljevanje in konec.)

Mene je, Mene! Ravno prav mu pride! Pa mu bruhne v obraz:

»Pusti, da propade polica!... Mislila ženski, da ju bom redil. In še s šivanjem bi rada nehala. Nevesta brez dote! Nesramno je tako izkoriščati ubogega bedaka. Pa sem jima prižgal luč — in...« pokaže prstan.

Mene se strese, upokonič: »Kaj si rekel Jelki vse te surovosti?«

»Rekel sem, pa še premalo...«

»Tleski!« prileti Kozmu zaušnica. »Tleski!« druga in tretja. Kozme butne v zid, pred očmi mu zapleše devet sonc. Mene udriha: »Hinavec! Hodil si za Jelko zaradi zavarovalnine. Reva ti je verjela Seveda ne moreš rediti dveh žensk — treba ti je ženske, ki bi redila tebe. Zavaroval-

Koliko in kakšne šole imamo

Po zadnjih objavljenih poročilih imamo v Sloveniji 860 ljudskih šol s 4131 oddelki. Učencev je 176.200, učnih moči 4200. Občine in banočina izdajajo za vzdrževanje ljudskega šolstva letno okrog 28.300.000 din.

Meščanske šole so se razvile šele po vojni in jih je danes že 46, deloma državnih, deloma zasebnih, z 273 oddelki in nekako 17.900 učenci.

Gimnazije in realke, ki jih je v Sloveniji 25 s 302 oddelki, obiskuje nekako 13.000 učencev in učenk, učnih moči je 542.

V Sloveniji imamo 7 moških in ženskih učiteljskih, deloma pod državnim vodstvom, deloma zasebnih. Število učencev se omejuje na stvarno potrebo razpoložljivih učiteljskih mest in jih je bilo v letu 1938—1939 skupaj 334 v 14 oddelkih, kjer je poučevalo 56 učnih moči, dočim smo n. pr. leta 1918—1919 imeli na 7 učiteljskih z 22 oddelki 600 gojencev, učnih moči pa 71.

Gospodinjstkih šol ima Slovenija 7, kmetijsko-gospodinjstkih in kmetijskih 16, zelo različnih po ustroju, učni dobi in posebnem namenu.

Trgovskih šol in tečajev imamo več v zasebnih rokah, državni sta danes 2 (dvorazredni) trgovski šoli. V zadnjih letih narašča število učencev na trgovskih akademijah v Ljubljani in Mariboru (skupaj 430), dočim spremen v državni trgovski šoli v Ljubljani in Celju omejujejo (l. 1938—1939 le 310).

Obsežen je učni načrt Tehniške srednje šole v Ljubljani, kjer je pod eno streho dejansko več šol: tehniška srednja šola s tremi odseki, delovodska šola v štirih oddelkih, moška obrtna in ženska obrtna šola, vsaka s tremi oddelki. — Nekaj časa po vojni so poleg državnih delovali še zasebni strokovni učni zavodi in tečaji. — Danes imamo v Sloveniji poleg gori navedenih še pet tehniških in obrtnih učnih zavodov. Vseh temeljnih razredov na teh šolah je 31, oddelkov 57, učnih moči 108, učencev in učenk 1045.

Pri nas so zelo uvedene strokovno-nadaljevalne šole in tečaji, ki jih je 83 z 263 oddelki in jih obiskuje okrog 6900 šolarjev.

Posebni šol za posamezne poklice (babiška, za zaščitne sestre, za otroške negovalke, šola pri državnih železniških delavnicah v Mariboru, rudarska šola v Celju, gozdarska v Mariboru itd.) lahko naštejemo v Sloveniji 9.

Glasbenih šol imamo 14 zasebnih, poleg tega pa še Državni konservatorij v Ljubljani. V zadnjem času smo dobili v Ljubljani še glasbeno visoko šolo.

Bogoslovnih učilišč imamo dvoje, razen tega še nekaj samostanskih visokih šol. Vseh bogoslovcev je okrog 140, učnih moči pa 31. (Bogoslovno fakulteto v Ljubljani štejemo pri univerzi.)

Največji ponos slovenskega šolstva pa je naše vseučilišče, Univerza kralja Aleksandra v Ljubljani, s 5 fakultetami, na katerih se pripravljajo za vodstveno delo v našem narodu okrog 2000 slušateljev. Vseh učnih moči je okrog 160, od tega rednih in izrednih profesorjev ter docentov 86.

Gnojilni poskus na krompirju

(Poročilo Jerneja Žiberta iz Sv. Vida — Podpeč.)

Zemlja srednje težka, črna ilovica, predsetev pšenica; v jeseni leta 1937 zaorano-praha 16—17 centimetrov globoko; gnoj hlevski, podoran dne 2. marca 1938 (12—14 cm globoko). Hlevski gnoj podoravamo zaradi težke zemlje nekoliko bolj plitvo kot prej v jeseni (praha). Nato sem odločil 200 kvadratnih metrov površine tik za javnim pespotom. Napravil sem z motiko riže, kamor je treba položiti krompir.

Tako je njiva čakala do 29. marca 1938, ko sem na eno parcelico 100 kvadratnih metrov potrosil 9 kg Nitrofoskala I, primešal še 4 kg pepela in vse to dobro pomešal z zemljo. Kmalu nato je začelo deževati in tudi snega je padlo precej. 25. aprila sem v tiste riže položil krompir in zagnil tudi v ono parcelico 100 kvadratnih metrov, ki je bila samo s hlevskim gnojem gnojena. V obe parcelici sem položil enako število krompirjevih gomoljev, v eno 10 m dolgo vrsto po 25 gomoljev, kar znese na 100 kvadratnih metrov 12.50 kg. Na parcelici, pognojeni z Nitrofoskalom I, je krompir hitreje vzklik in zelo lepo raste. Obračal je pozornost mimoidočih nase. Ljudje so ogledovali, se čudili in modrovali: »Skoraj nobenega v vrsti ne manjka. Košat je, raste kot kornoplja, teman je kot črnilo.« Ko se je razcvetel, je imel mnogo več cvetov kot na ostali parceli in celi teden prej se je razcvetel. Ko je nastopil palež (smot) na krompirjevki, je ostala krompirjevka na parcelici, gnojeni z Nitrofoskalom I, najdalj zelena. Zanimivo je tudi to, da se je te parcelice izogibal tudi voluhar.

Konec julija 1938 je bil hud vihar z dežjem, ki je razmetal bujno krompirjevko križem po tleh in jo tako precej zmotil v rasti. Ljudje so v svoji veliki radovednosti kmalu po odcvetenju začeli puliti krompirjevko in gledati, kakšno je v zemlji. Ko je bilo treba izkopati, sem privedel več prič in tehtnica je pokazala tole razliko pridelka med parcelama: na parceli, gnojeni samo s hlevskim gnojem, 70 kg na 100 kvadratnih metrov, na drugi, gnojeni z 9 kg Nitrofoskala I in 4 kg pepela, 139 kilogramov na 100 kvadratnih metrov (krompir je prav dobre kakovosti); torej na 100 kvadratnih metrov večji pridelok 69 kg.

Poskus na drugi njivi — enaka zemlja, podobne okoliščine — je pa pokazal tole: zemlja, gnojena samo s hlevskim gnojem, na 100 kvadratnih metrov 62 kg krompirja; zemlja, gnojena poleg tega še s 6 kg Nitrofoskala I, na 100 kvadratnih metrov 90 kg krompirja; na 100 kvadratnih m je bil pridelok večji za 28 kg krompirja.

Vse je bilo ob enem obdelovano, zemlja zelo skrbno z motiko rahljana, najmanjša zel ni rasla vmes.

Povprečni večji pridelok krompirja na 100 kvadratnih metrov je torej 69 + 28 kg = 97 kg : 2 = 48.5 kg krompirja in to z uporabo 9 kg Nitrofoskala I. Torej da 1 kg Nitrofoskala I 5—6 kratni večji pridelok. 1 kg Nitrofoskala I stane 1.66 din. Cena je bila za 1 kg krompirja 0.80 din. Gnojenje z Nitrofoskalom se kaj dobro izplača!

Živa slika. — Pepček: »Ata, kaj je to, živa slika?« — Oče: »To je odrski prizor, v katerem igralci stojijo kot mrtvi.«

»Zdrsnilo mi je,« mu razlaga Kozme. Deček zakrije svoj smeh, saj ve iz skušnje, kakšni so sledovi zaušnic.

»Saj me ni videl nikdo?« ugiblje Kozme in se ozre v gost dim, skozi katerega bi težko spoznal rodnega brata. Pa glej, spaka! Pri drugem oknu na levo ti sedi gospa Jerina. Vsa je v svili in zlatu, pred njo je liker, kadri kakor Turek. »Dolgočasi se,« ugane Kozme in ugiblje, kako bi ji izginil izpred oči. O, smola! Že ga vabi: »Sem-kaj, gospod Kozme! Od kdaj se ogibljeje starih znancev?« »Naj te vzame vrag!« želi Kozme na tihem, glasno pa pozdravlja: »Najlepša vseh vdov — Bog vas živi!«

»Hoho!« zareglja gospa Jerina, »ne morem vam vrniti poklona — zdi se, da ste se pretepali po Vodmatu.«

»Zdrsnil sem in se udaril ob zid,« zatrjuje Kozme. Živahna vdova puhne dim vanj in se reži: »Hohoho! Taki fantje izkupijo včasih kaj. Naj bo, kakor hoče. Usmiljena samaritanka sem, ki vam olajša bolečine.«

nino bi porabil zase, Jelka pa naj bi šivala noč in dan. Podli samopašnež!»

Naglih korakov se oddalji Mene. K Jelki šine v Kozmu. Otipava si glavo, pobere klobuk, si briše obraz in obleko. »Čakaj! pokažem ti!« murra. Pa se spomni, da je najbolje, ako spravi, kar je dobil, in molči. Kajti »vsaka glava ima svojo pamet,« je rekel Krakovčan in na sodniji imajo tudi svoje misli in paragrafe. Če bi bil tudi Mene obsojen — Kozme bi bil osmešen, in tega veselja ne naredi Jelki.

Domov ne sme. Ne mara, da bi ga videla gospodinja in da bi vedela jutri vsa Ljubljana, da je prišel elegantni Kozme zamazan domov. Izvedeli bi tudi v pisarni...

Stopi v bližnjo kavarno. Deček ga okrači.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14					15	16				17
18	19	20			21	22	23			24	
25	26	27	28				29			30	
31		32	33						34		
35		36	37	38				39			
	40		41	42			43			44	
45				46		47			48		
49	50					51					
52	53	54			55	56				57	
58	59			60	61	62				63	
64				65		66	67	68			
69			70				71	72			
73			74				75	76			
77		78		79			80	81	82		
	83			84			85			86	
87						88					

Besede pomenijo: Vodoravno: 1. Vozna pot. — 7. Dobimo pri tomboli ali srečolovu. — 14. Mesto v Istri. — 16. Otroški izraz za Boga. — 18. Egiptovsko božanstvo. — 20. Afriška reka. — 21. Srbski vzklik za zlo, hudo. — 23. Del sobe. — 24. Ploskovna mera. — 25. Prva žena. — 27. Vrtna rastlina. — 30. Drug izraz za očeta. — 31. Ribiška potrebščina. — 33. Kraj na Notranjskem. — 34. Krajša oblika za nasvet. — 35. Del kolesa. — 36. Nikalnica. — 38. Druga beseda za nemir. — 39. Žensko krstno ime (3. skl.) — 40. Druga beseda za upanje. — 42. Bivša poljska politična osebnost. — 43. Finsko pristanišče. — 44. EK. — 45. Dela krt. — 47. Deli tedna. — 50. Obrtnik, ki dela lonce. — 51. Vrsta palm. — 52. Enota električnega upora. — 54. Gorata pokrajina na Hrvaškem. — 56. Druga beseda za trdna, zdrava. — 58. Druga izraz za staro mater. — 60. Redko moško krstno ime. — 62. Velelnik glagola iti. — 63. Ploskovna mera. — 64. Del sveta. — 65. Ime za črnega vola. — 67. Otroški izraz za ležati. — 69. Vodna žival. — 70. Priprava, ki sama deluje. — 72. Svetopisemska oseba. — 73. Srbski izraz za ali. — 74. Izraz (žaljivka) za igranje s kartami. — 76. Osebnost. — 77. CO. — 78. Prva žena. — 79. IEC. — 80. Nasprotje od vojne. — 82. Latinski izraz za in. — 83. Del pohištva. — 85. Naslov Jurčičevega romana. — 87. Tujska za oddajo (radijsko). — 88. Deležnik, izpeljan iz samostalnika dokaz.

Navpično: 2. Pijača starih Slovanov. — 3. Industrijska rastlina. — 4. Gora na Koroškem. — 5. Izdevalca vil (za seno). — 6. Osebnost. — 8. Ruska reka, ki se izliva v Obški zaliv. — 9. Oseba, potrebna pri krstu in birmi. — 10. Šivalna potrebščina. — 11. Tuje žensko krstno ime. — 12. EC. — 13. Samostalni glagola prevažati. — 15. Drug izraz za zabuhel (obraz). — 17. Ljudski koledar. — 19. Francoska poročevalska agencija (fonetično). — 21. Moško krstno ime. — 22. Drug izraz za kroženje krvi. — 24. Glavno mesto balkanske države. — 26. AB. — 28. Mestno nočno zabavišče. — 29. Ud izumrlega naroda. — 30. Rimski pozdrav. — 32. Pokrajina v Turčiji. — 34. Naša domovina. — 37. Drug izraz za enota, skupina. — 39. Sestava vseh črk. — 40. NRL. — 41. Domače žensko ime. — 43. Zgodovinski zapiski. — 46. Trije enaki samoglasniki. — 47. Druga beseda za drsanje — tudi dir. — 48. Skrajšano žensko ime. — 49. Hišna uslužbenka. — 53. Maža. — 55. Moško krstno ime. — 57. Privednik za stvar, ki ima krila. — 59. Naslovna oseba iz Karin Michaelisove mladinske povesti. — 60. Volta mera (množina). — 61. Nasprotje od moči. — 63. Glavno mesto balkanske države. — 65. Navadni števnik. — 66. Del strehe. — 68. Finsko pristanišče. — 70. Udje izumrlega naroda. — 71. Reka v zapadni Srbiji (izliva se v Donavo). — 74. Vzhajalno sredstvo. — 75. Konec stiha. — 78. Žensko ime (3. skl.). — 81. Krajša beseda za

Seže v torbico in mu napraši pekoče lice s hladnim praškom. »Tokalon!« se smeji, »jutri ne bo več sledov z zida.« Napraši si še svoj nos, se pogleda v zrcalce in ga pomoli Kozmi; nalije mu likerja.

Moj Bog! Kako drugačna je ta ženska od Jelke in njene matere, pomislil Kozme in kar prijetno se mu zdi poleg ženske, ki razume življenje. Vpraša: »Kaj vas ni spremljal Mene od pokopališča? Saj bi se bil vama rad pridružil — pa nisem vedel...«

Lepa vdova se namrdne: »Povabila sem ga v kavarno, pa mi je rekel, da ni klobasa, da bi se sušil v dimu. To je neznošen človek. Prava morija! Zivljenjel! Zivljenjel! Kdaj boš pa vesel, če ne, dokler si mlad? Kaj boš zmeraj tuhtal, kako boš shajal s plačo in po čem je mast? Tak je bil moj rajni mož...«

In ste gledali, da ste ga spravili v deželo, kjer ni muh,« se pošali Kozme.

»Ni mi bilo posebno žal zanj,« prizna vdova odkrito. »Moža, ki prenerga vse, se naveliča vsa-

ka žena. Kaj pa vi, gospod Kozme? Ali hodite še s tisto dolgočasno, blede šiviljo? Pravijo, da ste zaročeni z njo?«

»Lahko se zaverjem, da nisem; človek se malo zabava, ljudje pa takoj: zaroka in poroka,« skriva Kozme svojo nepriliko.

Vdova si v ogledalcu znova opazuje nos in še pogleda, če ima ustnice namazane, kakor je treba. Stol pomakne bliže k Kozmu:

»Pa kaj čakate? Dolg čas je, če je človek sam. Kamor greš — te ne spremlja nihče, od koder prideš — te ne sprejme nikdo. Čedalje bolj čutim samoto. Posebno danes, ko sem bila na pokopališču. In vidiš, da je davi slanica padla — in misliš na zimo in na smrt in nimaš duše, ki bi sedela pri tebi dolge zimske večere, ko prasketa ogenj in buči zunaj veter...«

*

Mene je hitel k Jelki. Tolažiti jo mora, povedati, da se zanese lahko o vsaki nepriliki nanj, saj sta vendar prijatelja od mladih nog.

rezanico. — 83. Enota električnega upora. — 84. Vzklik. — 85. Predlog 2. sklona. — 86. Prelog 5. sklona.

Rešitve je poslati do konca meseca februarja na naslov: Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana — Vzajemna zavarovalnica.

★

Kdo bo dobil nagrado?

Križanka, ki smo jo za mesečne knjižne nagrade v lanskem decembru zastavili našim prijateljem, je skrivala geslo: »Zavarovanje je pravo varčevanje«. Rešitev smo prejeli ogromen kup. Ko pa smo začeli rešitve pregledovati, se je kup vidno manjšal, koš pa polnil. Izločili smo iz rešitev vse tiste, ki se nikakor nočejo držati našega navodila, da namreč morajo pod rešitev čitljivo napisati poleg svojega točnega naslova še svoj poklic in svojo starost. Tako bo tudi v prihodnje. Za nagrade so pa bili izžrebani:

1. Kukovica Ivan, dijak-osmošolec, D. M. v Polju.
2. Grom Alojzija, delavka pri g. Ketnerju, Marenberg 133.
3. Kraševac Lojze, krojaški pomočnik, Mikote 18, p. Raka pri Krškem.
4. Jež Janko, kmet, Vodice 76 nad Ljubljano.
5. Prešern Jožef, akademik, Poljčane 2.
6. Močnik Janko, trošarinski paznik, Ljubljana VII., Na jami 6.
7. Košir Marija, gospodinja, Podjelšek 4, p. Kamnik.
8. Verdelj Mira, gost. hči, Salek, p. Velenje;
9. Šolar Franciška, vpok. tobačna delavka, Vižmarje 41, p. St. Vid nad Ljubljano.
10. Vučak Fani, pogodb. poštarica, Vitanje.

Vsi naštetih dobijo v teku februarja v dar po eno vezano slovensko knjigo.

Moški —

in to v najlepših letih (15—45) — so ne-zgodam najbolj izpostavljeni. Tako uči vsakdanja izkušnja.

Pred zrelostnim izpitom. Profesor vpraša maturanta: »Kam boste pa šli po zrelostnem izpitu?« (Profesor je seveda mislil, za kateri poklic se bo dijak odločil.) — Dijak: »V gostilno!«

Brihten odgovor. Janez lovi na Savi ribe. Mimo pride Tone in vpraša: »Koliko si pa že naložil?« — Janez: »Če jih ulovim še pet poleg te, ki jo nameravam zdalje uloviti, pa jih bom imel točno pol ducata.«

SMUČAR.

ki gre na zlet v belo pokrajino, ne da bi prejškenil nezgodno zavarovanje, ravna lahkomišljeno s svojim zdravjem in s svojimi pridobitnimi močmi.

Jelkina mati se ga razveseli: »Pomagaj mi, Mene, potolažiti Jelko, kar naprej joče...«

»Zakaj vendar? Kaj sta pa imela s Kozmo?« vprašuje nestrpno Mene. Mati hiti:

»Sprla sta se zaradi zavarovalnine in zaradi mene. Ko mu je Jelka povedala, da sem pustila, da je propadla policja, je kar divjal. Računal je na moj denar. Zahteval je, da bi Jelka še kot njegova žena vodila obrt, ko ima on vendar lepo plačo, in da naj me napodi Jelka... Nato mu je vrnila prstan in jaz sem se oddaljnila. Saj sem ji pravila, da Kozme ni pravi mož zanj!«

»Ali slišim res Meneta?« pomoli Jelka glavo izza vrat.

»Saj veš, Jelka, da bo Mene vedno pri tebi, kadar ti bo hudo,« ji stiska roke in jo pelje k stolu. »Hudo je, če doživiš tako razočaranje; pa koliko bolje, da je prišlo še pred poroko. Jelka, fant, ki se je ženil pri tebi zaradi dobička, ni vreden, da jogaš za njim!«

Jelka si briše solze, se »nehinja: »Saj se nisem jokala zaradi Kozma.«

Spegel Marija, Slovenj Gradec:

Nesreča ga je izmodrila

Pozno decembrsko popoldne sem se namenila na hribček ob vznožju zelenega Pohorja, katerega višje vrhove kakor bel pajčolan odeva v večernem soncu blesteči se sneg, nižje doli pa ivje. Po vsej Mislinjski dolini od Slovenjega Gradca do Mislinja pritiska na zemljo gosta megla. Le Homec se zdi kakor blejski otoček sredi prosojnega jezera. Pot je strma, zato počivam in uživam lepoto, ki se mi nudi vseokrog. Predem načrt, kako hočem izkoristiti današnji prosti čas v prid naši zavarovalnici.

Pod seboj začujem opotekajoče se in težke korake. Iz megle se izlušči mož. »Počakam ga, kdor koli je že,« sklenem. Kako se začudim, ko spoznam v njem Tonača, ki dela pri gozdarjih tam pod Veliko Kopo. »Bog daj, oče! Danes ste pa zgodnji,« mu zakličem kar vnaprej. On pa samo: »Mhm.« Ob meni je; pogledam sicer zgovornega moža поблиže. »Križ božji, kaj pa vam je, da ste krvavi po glavi in licu?« Motno me pogleda, kakor človek, ki se ga je preveč nalokal. Čez čas pa pridušeno vzdihne in začne pripovedovati — pretrgano in mukoma: »Nesreča. Obtesaval sem plohe tam pod Temnikarjem. Naenkrat nekdo od onih gori v hribu, ki so podirali, krikne v meglo: »Jezus! Beži, Tonč! Smreka!« — Vrgel sem sekiro in skočil — kmalu bi bil prepozen. Veja padajočega drevesa me je silovito oplazila preko glave — rezka bolečina — in padal sem nekam globoko, globoko. Zavedel sem se, ko sem ležal ob studencu in so mi tovariši močili senca in čelo. Prvo, na kar sem se spomnil, je bila moja družina in Bog, ki me je očeval smrti. Gospodična, ko bi vedeli, kako mi je bilo pri duši ob misli, da bi žena in vseh sedmero otročičev ostalo brez rednika in brez vseh sredstev, prepuščeni drugim na milost.«

»Da, oče! Bog je hotel, da še živite. A vidite, da se na svojo moč ne smete preveč zanašati! Zdaj se boste morda premislili; saj menda še niste pozabili, kako ste me odpodili od hiše s praznimi izgovori, ko sem vas prišla nagovarjat za življenjsko zavarovanje pri Karitas. Ne odlagajte več.«

S solznimi očmi dé samo: »Da, kar pride. Danes sem spoznal, kaj je vredno tako zavarovanje. Pri nas so vam vrata vedno odprta! Spremljala sem ga do doma, kjer ga je sprejela prestrašena žena in otroci, ki so jokali od veselja, da jim je ostal očka še živ. Tudi žena me je povabila za prihodnjo nedeljo in — sklenili smo zavarovanje.

»Zakaj pa?« se čudi Mene. Veselo mu pojasni mati:

»Začela je jokati, ko nam je povedal Kozme, da se ženiš ti pri Jerini.«

*

Nekaj let pozneje gre Kozme mimo gostilne pod Rožnikom. Sam je, njegova hoja ni več tako odločna, ne drži se več ponosno kakor nekdanj — sploh ni več tisti Kozme kakor nekdanj, oči mu gledajo izgubljeno, kakor da iščejo nekdanje sanje o sreči.

Kar mu obstoji pogled ob mizi pod jablano. Tam sedi njegova nekdanja zaročenka. Pa kako se je razvetela. Samo zdravje žari iz nje; pogled, s katerim sledi fantku in deklici, ki se lovita v Menetom, je poln ljubezni in sreče. Mene, otroka in Jelka so izbrano oblečeni. Vidi se že od daleč, da ta družina ne trpi pomanjkanja. Kozme ve, da je Mene z družino stalen gost na Rožniku, da Jelka ne šiva, da imata krasno stanovanje in da sta kupila kos sveta pod Rožnikom. S čim vendar?

32

Prof. dr. Valler Bohinec:

Med Egejskim morjem in Araratom**Pogled v moderno Turčijo**

Grozni potres, ki je 27. dec. 1939 ob eni zjutraj razdejal velik del severovzhodne Turčije in uničil na tisoče človeških življenj, je sedaj zopet obrnil pozornost sveta na to najmočnejšo državo Prednje Azije. Jugoslavija je s Turčijo, ki je članica Balkanske zveze, v najboljših odnosih in ji je naša vlada v njeni težki nesreči priskočila na pomoč s sklepom, da ji pošlje gradbeni material v vrednosti 3 milij. din. Naš članek naj naše bralce na kratko seznanj z novo Turčijo in njenim napredkom.

Ko je Turčija leta 1933 slavila desetletnico obstoja, je neki turški minister naslovil na jugoslovansko delegacijo, ki je prišla čestitat v glavno mesto Ankar, sledeče pomenljive besede: »Vi ste pripadniki one države, ki se je dolga leta bojevala proti nam in izdatno pomagala pri razdejanju starega turškega cesarstva. Sprejmite za to iskreno zahvalo nove Turčije, kajti vi ste tudi pripomogli, da se je čimprej zrušilo to, kar je bilo zapisano poginu in da je na razvalinah zraslo nekaj povsem novega, to je današnja Turčija. Ko boste odšli domov in pripovedovali svoje vtise, ne pozabite, da naša država nima zgodovine. Za nami je samo eno desetletje, pred nami pa so stoletja. Nova Turčija nima zgodovine, ampak samo bodočnost!«

Ta izjava nam kaže bolj ko vsakteri dolgi opis, kako odločno je moderna Turčija prekinila vse vezi s preteklostjo in s kakim pogumom koraka v novo življenje. Turčije sultanov in kalifov, ki je segala v tri dele sveta, v Azijo, Afriko in Evropo, ni več. — Država, ki je pred njo trepetalo krščanstvo skozi stoletja, ki je pogazila Balkan in Srednje Podonavje, a ustrahovala s krvavimi vojnimi pohodi tudi našo ožjo domovino, se je pod udarci krščanskih vojsk od konca 17. stoletja dalje vedno bolj manjšala in v začetku našega stoletja izgubila zadnje postojanke v Afriki in Evropi; konec svetovne vojne pa jo je omejil le še na Carigrad in njegovo okolico. Premagana od Anglije, je Turčija le še čakala na to, kako jo bodo razkosali, da bo izginila še zadnja sled njene slave in moči. Sultan in njegovi ministri si v Carigradu niso vedeli pomoči in niso imeli poguma, da nastopijo proti popolnemu uničenju svoje države. Našli so se celo možje, ki so ustanovili društvo, katero naj bi skrbelo za to, da pride Turčija popolnoma pod varstvo Velike Britanije. Tedaj pa se je pojavil mlad general,

ki se je bil med svetovno vojno odlikoval zlasti pri obrambi Dardanel in ki je bil ljubljenec svojih vojakov: 39 letni Mustafa Kemal-paša. Doma iz Soluna, je prišel, dasi je bil sin revnih staršev, zaradi svoje sposobnosti in velike pridnosti v vojaško šolo, se pozneje boril proti Italijanom v Tripolitaniji, postal vojaški ataše turške države v Sofiji, v svetovni vojni pa izpolnil povsod, kamor so ga postavili, svojo dolžnost. Ob nesrečnem koncu vojne je brž spoznal, da bodočnost Turčije ni v Evropi, temveč v Aziji. Ko ga je carigradska vlada, ki se ga je bala, ker je bil proti pogajanjem z Anglijo, poslala za poveljnika v Samsun ob severni obali Male Azije, je tukaj brž našel prijatelje in sodelavce, ki je z njimi začel priprave za prevrat: izprva previdno in počasi, pogajajoč se s starejšimi predstojniki in častitljivimi voditelji, nato pa vedno bolj odločno in brezobzirno, dokler se ni popolnoma odpovedal Carigradu in ustanovil ne le novo turško narodno skupščino, ampak tudi novo narodno vlado in, kar je bilo posebno važno, tudi novo narodno vojsko. V januarju 1921 so Turki v junaškem, skoraj bi rekel obupnem poletu pognali Grke iz Male Azije, nato prisilili Italijo, da je izpraznila neke zasedene kraje, in kmalu je bilo ozemlje mlade azijske Turčije svobodno. Mustafa Kemal pa je kot narodni junak in neomejeni gospodar tega ozemlja začel graditi novo državo.

Oglejmo si najprej ozemlje te države, njegove zemljepisne in gospodarske posebnosti, nato pa preglejmo, kako so Turki v zadnjih letih preobrazili svojo republiko, ki ji je po begu zadnjega sultana Vahidédina stopil na čelo kot prvi predsednik njen rešitelj in ustanovitelj Mustafa Kemal, imenovan Gazi, to je zmagovalac, z rodbinskim primkom pa Atatürk, to je oče turškega naroda. Njen drugi predsednik pa je Izmet İnönü, r. l. 1884, ki je sledil Atatürku l. 1938. Tudi on je bil prvotno turški general, po svetovni vojni pa šef turškega generalnega štaba in od 1925—1937 ministrski predsednik. Državo vlada v smislu svojega velikega predhodnika.

Nova Turčija je v glavnem omejena na Malo Azijo, a sega na vzhodu globoko v Armensko višavje, dočim ji pripada na zahodu v Evropi še Vzhodna Tracija do Marice. V tem okviru obsega 763.000 km², kar ustreza

ugiblje Kozme. Kar ga zagleda Mene in hiti k njemu. Pomoli mu roko:

»Ustavi se vendar pri nas, pusti, kar je bilo.« Jelka pozdravi svojega nekdanjega zaročenca z nagajivim smeškom, mu pokaže svoja ljubka otroka in pravi:

»Že dolgo sva želela, da bi spregovorila nekaj besed s teboj. Tako zoprno je, če so si stari znanci v jezi. Kar je bilo, je pač bilo. Ti si se dobro oženil?«

Pa bruhne iz Kozma: »Poglej svojega moža, kako je zlikan. Pa jaz. Še krojača ne morem plačati, ker porabi ona vse in mi pobere vse. Ne morem si privoščiti cigarete. Zdaj hodim sama v kavarno, ker pride to ceneje, jaz pa uživam krasote narave.«

»O, se začudita v isti sapi Mene in Jelka, saj je imela vendar dve zavarovanji.«

»Kar je potegnila za možem, je porabila kmalu. Svojo polico pa je odkupila, ker bi sicer ne imela za 'tokalon'. Rekla je, da se je možila zato, da jo bo mož živel.«

Sočutno ga pogledata Mene in Jelka in vendar se ne moreta ubraniti misli, da se maščuje vse. Kozme čuti to misel in jo preseka: »Pa vidva? Kako delata? Slišim, da bosta zidala?«

Mene poudari: »Če se dva človeka vzameta z namenom, da lajšata drug drugemu življenje, jima pomaga Bog. Veš, nimam razvad, ki odnesejo toliko plače. Jelka je skromna, kakor je bila. V srečo pa nama je bila materina zavarovalnica.«

»Kaj?!« plane Kozme. »Kaj ni bila polica propadla?«

»Le poslušaj!« ga potisne Mene na stol. »Mat! ni bila nikdar zate. Da te preskusi, je naročila Jelki tisto zaradi police.«

»In ko si planil z novico, da se ženi Mene pri tvoji sedanji ženi, se mi je na mah odkrilo, kako rada imam Meneta,« mu pojasni Jelka. »Tako izvem to šele čez leta,« se smeje Mene. »Torej zavarovanje je bilo najina sreča. Zdaj smo zavarovani vsi štirje. Malo trda je plačevati štiri police — toda vsaj lahko gledamo brez skrbi v prihodnost!«

trikratni površini kraljevine Jugoslavije. — Vzhodna Tracija (24.000 km²) s Carigradom, ki je bila nekdanje središče turškega cesarstva, je danes mnogo manj pomembna kakor nekdanj. Vendar bo kljub temu, da je težišče države preloženo v Malo Azijo, še vedno dosti važna, ker so tu morski preliv, ki vežejo Črno morje z Egejskim morjem, in ker je tu tudi prehod iz Evrope v Azijo; tega se Tur-

Nezgodna je neizogibna

spremljevalka sodobne tehnične kulture.

čija tudi dobro zaveda, ker je prelive, ki so bili do tedaj brez prave obrambe, l. 1936 zopet močno utrdila.

Jedro Turčije, Mala Azija ali Anatolija, kakor jo po grškem vzgledu tudi imenujemo, to je »julranja dežela«, je v splošnem zelo gorata pokrajina. Ob njenih črnomoških obalah poteka Pontsko gorovje, ob južnih, sredozemskih obalah pa visoki in strmi Taurus; obe gorstvi se tako približujeta morju, da je obala skoraj povsod zelo strma. Le na jugovzhodu se razprostira ob Iskenderskem zalivu nekoliko širša, deloma močvirna Kilijska ravnina. Čim prestopimo obrobna gorovja, smo na razsežni, povprečno 800 do 1000 m visoki notranji planoti. Od Egejskega morja drži do nje več dolin; po eni izmed njih teče zaradi svojih vijug znani Menderes, ki ima po njem ornament meander svoje ime. Proti vzhodu postaja planota čim dalje bolj pusta. Sicer teče nekaj rek proti Črnemu morju, zlasti dolgi Kizi Irmak ali Rdeča reka, južni del planote pa je brez odtoka. Tu se širi deloma stepa, deloma slana puščava. V njej leže slana jezera, med katerimi je največje Tuz Gölü, ki je baje najbolj slano jezero na svetu. V samotni pokrajini se dvigajo posamezni ugasli ognjeniki, zlasti daleč vidni 3916 m visoki Erdžijas. Vzhodni del države izpolnjuje Armensko višavje; tudi njemu dajejo ognjeniški stožci poseben značaj. Zanimivo in malo znano je, da je tu še na turških tleh že iz sv. pisma znani Ararat, ki se vzpenja blizu turško-rusko-perzijske tromeje do višine 5156 m in ki je potemtakem najvišja turška gora. V Armenskem višavju leži veliko Vansko jezero; ne daleč od njega izvira Evfrat in Tigris.

Turško podnebje je povsod, kamor sega vpliv Sredozemskega morja, milo in toplo. Notranje planote in gorovja pa imajo ostro celinsko podnebje in pogrešajo padavin; svoj del Armenije imenujejo Turki zaradi hudega zimskega mraza celo »turško Sibirijo«. Zato je nasprotje med obalo in notranjostjo dobro izraženo tudi v rastlinstvu: ob črnomoškem obrežju so lepi listnati gozdovi in povsod ob morju je rodovitna svet, medtem ko oživi rastlinstvo v pusti stepski notranjosti le ob rekah.

Turčija ima 16.200.000 prebivalcev, ki so večinoma Turki in mohamedanci. Grki, ki so bili prej številni, so se po l. 1923 večinoma izselili v Evropo, enako pa je šel tudi del Armencev v zameno za muslimane iz Rusije v Rusijo. V jugovzhodnem delu države bivajo divji Kurdi, ki si jih je Turčija popolnoma podvrgla in prisilila k pokorščini. — Turki so predvsem poljedelci in živinorejci. Poleg pšenice, ki so je pridelali l. 1937 38,2 milij. q, ječmena (22,8 milij. q) in koruze (5,9 milij. q), goje tudi vinsko trto, ki je važna zaradi ro-

zin, dalje še oljko in smokve. Ob črnomoški obali pridelajo zelo veliko lešnikov, povsod, kjer je toplo, tudi pomaranče in mandarine. Velik je pridelek tobaka (l. 1937 0,63 milijona q), na mnogih krajih uspeva bombažev. Ponekod pridobivajo rožno olje. Najvažnejše domače živali so poleg velblodov konji, mežgi, ovce in koze. Posebno čislana je fina, lesketajoča se volna ankarskih koz, tako imenovani mohér; samo še v Južni Afriki pridelujejo neko slično fino volno. Med pridelniki je važen črni premog, ki ga kopljejo ob črnomoški obali pri Eregliju (leta 1936: 2,3 milij. t.). Turčija ima tudi bogata ležišča kromove, manganove in zlasti bakrene rude, ki je je mnogo v pokrajini Argani v južnovzhodni Mali Aziji. Z veliko podjetnostjo so se Turki lotili dela, da te zaklade dvignejo in da pospešijo obenem tudi svojo industrijo. Povsod nastajajo novi rudniki in nove tovarne, tako tekstilne, sladkorne, usnjarske, kemične, keramične in številne druge.

Promet, ki so ga še nedavno oskrbovali izključno le velblodi, je v zadnjem času zelo napredoval. Najvažnejša je Anatolska železnica, ki je nadaljevanje evropske orientekspresne proge in ki drži od Hajdar-paše ob Bosporu čez Konyo v Adano; po njej vozi mednarodni Taurus-ekspres, ki ima najboljšo zvezo s Palestino, z Bagdadom in Teheranom.

Nobenega smisla

nima zavarovanje, za katero pravočasno ne poravnava premije.

Od te glavne proge se odcepi proga v Ankaro, ki ima tudi s te strani že zvezo z Adano in sicer preko Kaysérija, a tudi s Črnim morjem. Druga stranska proga drži v Smirno ali, kakor jo danes imenujejo, Izmir. Turki se silno trudijo, da to železniško mrežo še izpopolnijo; kar obstoja njihova nova država, so zgradili že 2500 km novih prog. Danes imajo vsega skupaj 6546 km železnic. Zelo napreduje tudi turški avtomobilski in letalski promet.

Cetrtno vsega turškega izvoza tvori tobak. Izvažajo pa tudi rozine, smokve, opij, lešnike, južno sadje, premog, volno in preproge. Iz Evrope uvažajo predvsem stroje in tekstilije, a se skušajo osamosvojiti tudi na tem polju.

Če se sedaj vprašamo, kakšno je kulturno stanje današnje Turčije, moramo reči, da je v kratki dobi svojega obstoja popolnoma spremenila svoj obraz. Z veliko odločnostjo in trdo, a pri orientalski brezbriznosti in zanemarjenosti prebivalstva potrebno brezobzirnostjo je Kemal Atatürk uvedel vrsto zelo pomembnih reform. Kot prva žrtev je padel mohamedanski kalifat, država se je povsem ločila od verske organizacije. Nato je prišla prepoved fesa in ženskega pajčolana, položaj turške žene pa se je z uvedbo enoženstva, a tudi sicer izdatno izboljšal. Sledili so zakoni, ki so uredili šolstvo. Namesto prejšnjih številnih francoskih, italijanskih, ruskih in angleških šol — stara Turčija se namreč za šolstvo sploh ni brigala — so stopile šole s turškim učnim jezikom, turškimi knjigami in turškimi učitelji. V 10 letih je Kemal Atatürk zgradil 11.000 novih ljudskih šol in z njimi dvignil število učencev od 200.000 na 600.000, v srednjih šolah od 5000 na 31.000, na univerzah od 3000 na 5000. V Ankari, ki je bila

pred vojno majhen, brezpomemben kraj, a ki šteje danes okoli 125.000 prebivalcev, je nastala kmečka univerza s 4 fakultetami, na podeželju pa številne srednje poljedelske in živinozdravniške šole. Na mesto turško-arabskih črk in številok so stopile latinske črke in evropske številke. Pravosodje so preuredili po evropskem vzorcu. Turški tedenski praznik so preložili od petka na nedeljo in se tudi v tem oziru prilagodili zahodu. A storili so še mnogo drugega. Vlada je n. pr. tudi razpredla sijajno zdravstveno organizacijo in v tem oziru zlasti posušila močvirja z velikim omrežjem prekopov, število zdravstvenih zgradb pa povisala od 78 l. 1923 na kakih 9000 danes, s čimer je izkazala trpečemu in zanemarjenemu turškemu narodu velikansko dobroto.

Moderna Turčija napreduje, kakor vidimo, na vseh poljih. Zato ni čuda, da napredujejo tudi njena mesta, poleg že omenjene prestolnice Ankare zlasti Izmir (170.000 prebivalcev), ki je važna izvozna luka, a znan tudi po svojih veleseljnih, Bursa — nekdanja Brusa — ki slovi po svilarstvu in preprogah (72.000 preb.), starodavna Konya in Kayzerije, armenski Erzurum, središče Kilikije Adana in črnomoška pristanišča Trabzon, Samsun, Sinop in zlasti Eregli, ki je zaradi bližine premogovnikov dobil moderne pristaniške naprave. Močno pa je nazadoval Carigrad, sedaj imenovan Istanbul; kot sultanova prestolnica je bil milijonsko mesto, danes pa ima skupaj s predmestji le še 741.000 prebivalcev.

Jugoslavija je s Turčijo v najboljših odnošajih. Že l. 1933 je z njo sklenila trgovsko pogodbo, l. 1934 pa je pristopila tudi k Balkanskemu paktu, katerega članica je tudi naša država. Naši trgovski stiki so dokaj živahni, saj kupujemo v Turčiji tobak, sol, bombaž, razna oljna semena in preproge, a izvažamo v njo nekaj mlečnih izdelkov — zlasti sir kačkavalj — živino, cement, jeklo in papir. Upati je, da bomo sčasoma dobili s Turki tudi kaj kulturnih stikov, saj stoji njihovo slovo, njihova umetnost in znanost na lepi, a nam doslej žal malo znani višini. Pri pridobitvi teh stikov bi nam mogli brez dvoma pomagati številni mohamedanski izseljenci, ki so se po ustanovitvi nove Turčije preselili tja iz naše države. A tudi v preteklosti so kljub temu, da gledajo moderni Turki rajši v bodočnost nego v zgodovino, mnoge niti, ki

Preškrbite svojim otrokom

brezskrbno bodočnost z življenjsko polico
Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani.

drže z jugoslovanskih tal v Carigrad in v Malo Azijo: spomini na težke dneve sicer, a tem bolj zanimivi, ker se veselimo sedaj svobode i Jugoslavlani i Turki. Nekdanj smo si stali nasproti kot neizprosni sovražniki, a smo si danes prijatelji, ki iščejo potov ne le za medsebojno razumevanje, temveč tudi za skupno delovanje.

Nesreča ne vpraša, ali je premija poravnana ali ne!

Slikarski uspeh. »Ali ste že mnogo prodali, odkar razstavljate svoje umetniške slike?« vpraša obiskovalec umetniške slikarske razstave slikarja. — Slikar: »Da, hvala, precej; med drugim posteljo, mizo, omaro in dve obleki.«

Z motorjem se pobil do smeti

Ažnoh Franjo je bil zidarski polir v Prevaljah. Kot namestnik zidarskega mojstra je moral veliko potovati in nadzirati delo. Da bi posel lažje in hitreje opravil, si je že pred časom kupil motorno kolo. V nedeljo, dne 26. novembra 1939, je moral po opravku z doma. Med potjo pa mu je v Prevaljah na nekem ovinku zaradi mokre in na novo posute ceste kolo spodrsnilo. Sunek je Ažnoha vrgel s kolesa. Treščil je v občestno škarpo tako nesrečno, da je dobil v glavi hude poškodbe. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico v Slovenjem Gradu. Toda niso mu mogli več pomagati. Naslednji dan je umrl zaradi prebitja lobanje, ne da bi se bil sploh zavedel.

Pokojni Ažnoh se je v preteklem letu zavaroval pri Vzajemni zavarovalnici, oddelku »KARITAS« v Ljubljani, da bi v primeru njegove smrti njegova otroka bila vsaj za silo preskrbljena. Niti najmanj ni slutil, da bo moral tako hitro umreti, saj je bil v najlepši moški dobi, star komaj 42 let. »KARITAS« je upravičenki izplačala dvojno zavarovalno vsoto, ker je zavarovaneec umrl na posledicah nezgode.

Zafvale

Podpisana Škoflek Štefka, gospodinja, Farna vas 119 Prevalje, se v svojem kakor v imenu otrok smrtno ponesrečenega Franja Ažnoha iz srea zahvaljujem KARITAS zavarovanju za hitro izplačilo dvojne posmrtnine. Ko bi KARITAS ne izplačala te prepotrebne posmrtnine, bi ostala otroka in jaz brez vsake pomoči.

Vsakomur svetujem, da se takoj zavaruje pri KARITAS, ki je res pošteno in domače zavarovanje.

Prevalje, 29. decembra 1939.

Štefka Škoflek, l. r.
Farna vas 119, Prevalje.

★

Podpisana Korošec Francka, Velesovo, se prav iskreno zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku »KARITAS«, za točno izplačilo zavarovalne vsote po mojem pokojnem očetu Francu Korošcu. Zahvalim se tudi tukajšnjemu zastopniku gosp. Stanku Murniku, po čigar zaslugi je bilo zavarovanje sklenjeno. Zavarovanje KARITAS vsakomur toplo priporočam.

Velesovo, 21. decembra 1939.

Korošec Francka, l. r.
Velesovo 50, p. Cerklje pri Kranju.

★

Podpisana Dovžan Marija, Mojstrana 137, se najlepše zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku »KARITAS«, za točno in hitro izplačilo cele zavarovalne vsote po moji pokojni materi Kunšič Ceciliji. To pošteno zavarovalnico vsakomur priporočam.

Mojstrana, 28. decembra 1939.

Marija Dovžan, l. r.
Mojstrana.

Prof. dr. Vinko Šarabon:

Mraz in toplota v Sloveniji

Navesti hočemo nekaj krajev in povedati, kakšna bi bila tam srednja januarska, srednja julijska in srednja letna temperatura, če bi se dali podatki prevesti na nekakšno povprečnost. Januar navedemo zato, ker je ta mesec za zimo najbolj značilen, prav tako kakor je za poletje najbolj značilen mesec julij. Nastop največjega mraza in največje toplote se zmeraj nekoliko zakasni in se ne ujema z najnižjim in najvišjim stanjem sonca. Podatke smo povzeli po knjigi: Anton Melik, Slovenija, geografski opis. Nadmorska višina je izražena v metrih, toplota pa v stolpnjah Celzija.

Kraj	Nadm. viš.	Jan.	Julij	Letno
Trst	26	4.5	24.2	14.0
Opatija	12	5.2	22.5	13.5
Gorica	94	3.2	23.1	12.9
Opčine	320	1.7	21.1	11.2
Ajdovščina	109	2.4	21.4	11.7
St. Peter	580	-2.1	18.1	8.1
Idrija	337	-1.2	19.2	9.2
Dobropolje	440	-2.5	20.1	9.1
Kočevje	490	-2.9	18.6	8.1
Ljubljana	287	-2.5	19.6	9.0
Kamnik	350	-2.8	18.2	8.0
Kranj	394	-2.5	19.0	8.6
Bled	480	-2.1	19.0	8.7
Hotič	290	-1.5	19.0	9.2
Laško	224	-0.7	19.8	9.8
Rogatec	307	-3.6	17.4	7.6
Celje	234	-1.9	20.2	9.5
Dobrna	360	-2.3	18.4	8.4
Gornji grad	428	-2.5	18.1	8.2
Dravograd	360	-4.0	18.9	8.2
Novo mesto	160	-1.2	20.2	9.7
Črnomelj	185	-2.0	20.2	9.6
Krško	164	-1.5	19.7	9.6
Zagreb	153	-0.6	21.6	10.9
Maribor	270	-2.3	20.0	9.1
Ptuj	210	-1.7	20.6	9.7
Radgona	220	-3.2	20.1	9.1
Železna Kapla	554	-4.3	17.5	7.2
Bela	805	-3.9	15.4	5.9
Obir	2140	-7.2	8.3	-0.2
Boh. Bistrica	544	-3.9	17.3	7.2
Kobarid	225	-0.6	20.2	10.0
Bovec	450	-0.7	19.4	9.6
Rabelj	980	-2.9	16.1	6.4
Zabnice p. Trbižu	800	-5.0	17.0	6.3
Celovec	440	-6.4	18.8	7.2
Šmihel pri Plib.	500	-4.5	18.9	7.9

Vrstni red navedenih krajev nas ne sme motiti; kraji so razvrščeni po skupinah z istimi ali podobnimi znaki.

Pogled na navedeni seznam nam pravi, da je ob morju ali blizu morja najbolj vroče, da pa toplota takoj pade, če gremo bolj v notranjščino, ali pa če se više vzpemo. Skoz Slovenijo gre tista znamenita črta, ki loči kraje z januarsko temperaturo nad ničlo od onih z januarsko temperaturo pod ničlo; dobro se kaže obrobni vpliv sredozemskega podnebja. Na Kranjskem vidimo nizke januarske temperature, ki narastejo ob Savi, a potem na Štajerskem zopet padejo. Na vzhodnem Štajerskem se že pozna vpliv bližnje Pannonske kotline, v kateri je zima zelo stroga, ker mrzli zrak ne more odtekat. Kako mrzli so v januarju koroški kraji, a kako majhna je razlika med Celovcem in 1700 m višjim Obirjem! Vidimo tudi, kako sega vpliv sredozemskega podnebja na Goriškem ob Soči globoko noter v deželo (Kobarid, Bovec), da pa takoj preneha, ko pridemo čez Predil (Rabelj).

Julijska srednja temperatura je pri navedenih 37 krajih štirinajstkrat nad 20°C, dva in dvajsetkrat pod 20°C, v enem primeru (Maribor) točno 20°C. Zelo se že pozna vpliv višine ali pa

oddaljenosti od morja; prim. St. Peter, Kočevje, Kamnik, Rogatec, Dobrna, Gornji grad, Železna Kapla, Bela, Obir, boh. Bistrica, Rabelj, Zabnice.

Letna temperatura se dvigne samo v območju sredozemskega podnebja nad 10°C — izjema je Zagreb, že izven Slovenije. Štirinajst krajev ima letno temperaturo od 9 do 10°C, osem od 8 do 9°C, pet od 7 do 8°C, dva med 6 in 7°C, eden blizu 6°C in Obir okoli 0°C, kar je spričo višine pač razumljivo.

Če bi izračunali povprečno letno temperaturo vse Slovenije, bi videli, da se giblje med 9° in 9.5°C. Žal imamo še premalo podatkov, da bi mogli natančno povedati, kako je.

Za dobro voljo

Presenečenje. »S čim misliš za svoj god presenetiti svojo ženo?« — »Zvečer bom prišel trezen domov.«

Težavna zadevščina. Janez: »Včeraj sem oblezel pol mesta, pa nikjer nisem našel, kar sem iskal.« — Rafko: »Kaj si pa iskal?« — Janez: »Kredit!«

V šoli. Učeneec: »Gospod učitelj, na stropu leze pajek.« — Učitelj: »Pohodi ga!«

Ciganove želje. Cigan hodi po sejmu ter se ustavi pred parom res lepih konj. Sam si pravi: »Ej, to so konji! Ko bi bili moji, pa bi jih prodal, pa nato ukradel in spet prodal. To bi bila kupčija!«

Pri izpitu za zdravnika. Profesor: »Ali mi lahko poveste kako sredstvo za potenje?« — Dijaki: »Da! Na primer vaša vprašanja!«

Smola. Stražnik: »Kaj imate morda toliko sovražnikov, da so vas v tej ulici neznanci že tretjič napadli?« — »Ne, sovražnikov nimam, pač pa sem zelo podoben davčnemu eksekutorju.«

Škotska. Škot je prišel v tuje mesto in najel sobo v hotelu. Ko stopi v sobo in pogleda skozi okno, vidi, da stoji na drugi strani ceste cerkev s stolpom, na katerem je ura. In tisti hip je ustavil svojo žepno uro.

Ni dobro razumela. Žena pride k advokatu po nasvet: »Moj mož me ne pusti nikamor od hiše.« — Advokat: »To se pravi, da je vaš mož trinog.« — Žena: »Bog obvari! On je kretničar pri železnici.«

Slabo je videl. Mati: »Na omari sta bili dve jabolki. Kako, da je sedaj samo en tam?« — Tinče: »Ker drugega nisem opazil.«

Zanesljiv znak. Mož: »Kaj misliš, ženka, ali se nas bo nova kuharica kaj dalje časa držala kot prejšnja?« — Žena: »Ne vem. Ali danes jutraj je dobila pismo, na katerem je bil njen naslov že petkrat popravljen.«

Domače opravilo. Jurček je prišel prepozno v šolo. Učitelj ga je okregal, a Jurček se je opravičeval, da ga je mamica potrebovala za neko domače opravilo. »Za kakšno opravilo?« se zadere učitelj nad njim. — Jurček: »Pretepsi so me morali.«

Prostovoljna socialna davščina. Berač: »Lepo prosim za kako kronco.« — Gospa: »Posameznim prosjakom ne damo nič. Mi dajemo vse skupaj magistratu.« — Berač: »Naj ne bodo taki, sem pa vendar jaz bolj potreben kot pa gospodje na magistratu.«

Prvovrstno delo. Kupec v trgovini s konfekcijskim blagom: »Pri vas sem predvčerajšnjim kupil tole sukno. Včeraj sem jo oblekel in takoj se je po hrbtu razparala.« — Trgovec: »Izvrstno! To pomeni, da so gumbi izvrstni prišiti, sicer bi bili odpadli.«